

TARTALOMJEGYZÉK

- I. BEVEZETÉS
- II. GYERMEKKÉP
- III. ÓVODAKÉP
 - Óvodai nevelésünk célja
 - Általános alapelveink
- IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI
 - Az egészséges életmód alakítása
 - Érzelmi, erkölcsi, közösség nevelésünk
 - Anyanyelvi kommunikációs nevelésünk
 - Értelmi nevelésünk
- V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI
 - Játék
 - Játékba ágyazott külső világ tevékeny megismerése
 - Verselés, mesélés
 - Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
 - Ének-zene, énekes játék
 - Mozgás
 - Munka
 - Tanulás
- VI. AZ ÓVODÁBA ÉS ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI
- VII. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI
 - A család, szülőkkel való kapcsolat
 - Kapcsolatok külső intézményekkel
- VIII. SPECIÁLIS FELADATOK, SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK
 - Gyermekvédelem az óvodában
 - Speciális feladatok
 - Speciális szolgáltatások
- IX. AZ ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS RENDSZERE
 - Az óvoda irányítási-szervezeti felépítése
 - Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése
 - A helyi nevelési program értékelése
- X. ZÁRADÉK
 - Nevelőtestületi
 - SZMK

MELLÉKLETEK

1. számú: Az óvodának a program céljaihoz rendelt eszközrendszere

I. BEVEZETÉS

Minden óvodai nevelőközösség számára nagy kihívás a helyi program elkészítése. Sok kitartásra, elemző munkára volt szükségünk ahhoz, hogy egyeztessük elképzeléseinket, lehetőségeink közül kiválasszuk a legkedvezőbbeket, és ellenőrizzük elképzeléseink pedagógiai, pszichológiai helytállóságát.

Az óvodai nevelés egy szerteágazó, egymásra épülő komplex nevelési rendszer, s ez a rendszer csak egy jól működő program segítségével tudja céljait elérni. Mi megpróbáltuk ezt a programot elkészíteni, s bízunk benne, hogy segítségével elérhetjük, hogy nemcsak az iskolaérett gyermek hagyja el az óvodát, hanem az elégedett szülő is.

Első lépésként közösen kialakítottunk egy gyermekképet, ami számunkra alapot adott nevelési programunk felépítésére.

I. GYERMEKKÉP

A gyermek fejlődő személyiség. Fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen eredményezik. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermekeknek sajátos, életkoronként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. Mivel az óvodai nevelés gyermekközpontú, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. A nevelésnek az emberi személyiség kibontakoztatására, az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia.

Megpróbáltuk megtalálni azt a nevelési módot, amelyben az óvodáskorú gyermek minden kényszer nélkül saját magához viszonyítva optimálisan fejlődhet. Ez a nevelési mód szerintünk kötöttségmentes, családias, érzelmi biztonságra épülő, ahol a gyermeki személyiség szabadon bontakozhat ki. Nevelőmunkánkban a folyamatosságnak, a rugalmasságnak nagy jelentőséget tulajdonítunk, valamint a jól felkészült, gazdag érzelmvilágú, empatikus pedagógus egyéniségnek.

II. ÓVODAKÉP

Óvodánk jellemző adatai:

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Duruzsoló Óvoda

Címe:

6411 Zsana, Béke utca 1.

Telefon:

77/490-136, 70/7776585

Fenntartó:

Zsana Község Önkormányzata 6411 Zsana Kossuth u. 3.

Telefon: 77/490-055

Az óvodai csoportok száma: 2.

Az óvoda vezetője, a program benyújtója: Erdősné Benedek Orsolya

Az óvoda bemutatása:

Zsana 754 fő lakosú község, 15 km-re Kiskunhalashoz. Tanyás jellegű település, a lakosság fele külterületen él. A kinti gyerekek autóbusszal járnak óvodába, iskolába. Helyben kevés a munkalehetőség, a lakosság egy része Kiskunhalasra jár dolgozni, egy része a mezőgazdaságból próbál megélni (dohány, napraforgó termesztés, szarvasmarha, csirketartás), és vannak akik alkalmi munkából élnek. A MOL. Zsanai Gáztározója csak néhány helybelinek ad munkát, a falut az iparüzési adóval segíti leginkább. A lakosság nagy részének nehéz a megélhetés, a kevés munkalehetőség miatt a fiatalok nem maradnak itthon, a falu öregszik.

Községünk intézményei: Általános Iskola, Óvoda, Idősek Szociális Otthona, Egészségügyi Centrum, Polgármesteri Hivatal, Művelődési Ház, Posta van.

Községünk fiatal település (1952. óta) önálló, ezért jellegzetesen kialakult néphagyományokkal nem rendelkezik.

Tartalmi munkánkban ezért inkább a saját hagyományteremtésnek illetve ápolásnak van jelentősége.

Óvodánk 1975-től működik, kezdetől fogva két csoporttal, 50 férőhellyel.

Mindkét csoportunk vegyes, de kialakításuk fejlettség szerint történik, (kisebbség-nagyobbak).

Mivel a személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van, óvodánkban követelmény, hogy a gyermekkel foglalkozók (óvónők, dajkák) egész nevelőmunkáját hassa át a gyermekek egyéni különbségének tiszteletben tartása, a szereteten, „őszinte érdeklődésen és elfogadáson alapuló magatartás, a nagyfokú tolerancia.

Nálunk a gyermekek és a szülők életében az óvoda az első intézmény (bölcsödé nincs), ahol közösséggel találkoznak, ezért első fontos feladatunk a kapcsolatfelvétel az óvónő és a család, az óvónő és a gyermek között már óvodába lépés előtt, hogy az óvodába lépés kezdetén az óvónő - gyermek, óvónő - szülő kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemezze. A szülőkkel való őszinte, egymás kölcsönös megbecsülésén alapuló viszony kialakításában és megszilárdításában a kezdeményezés az óvoda feladata, tiszteletben tartva, hogy az óvodás korú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Nagy hangsúlyt fektetünk az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésére.

Mottóink:

"Félig sem olyan fontos az, amit tanítunk gyermekeinknek, mint az, hogy tanítjuk. - Amit az iskolában tanultunk, annak legnagyobb részét elfelejtjük, de a hatás, melyet egy jó oktatási rendszer szellemi tehetségünkre gyakorol, megmarad."

(Eötvös József)

Mivel a falunk kiemelkedően jelentős hagyományokkal nem rendelkezik, célunk, hogy a hétköznapokból kiemelkedő élményeinket, ünnepeinket megosszuk környezetünkkel. Megosszuk a szülőkkel, testvérekkel, hozzátartozókkal, ismerősökkel, ezzel is mélyítve a közösséghez tartozás szükségességének érzését. A közösen átélt pozitív élmény nemcsak fokozza a gyermekek örömet, hanem jó alapot is teremt ahhoz, hogy felnőtté válva se felejtsek el gyökereiket, s érzelmi életük gazdagabb, kiegyensúlyozottabb lehessen

Személyi feltételek:

Az óvoda dolgozóinak létszáma: 6 fő

3 óvónő, két dajka, egy karbantartó

Életkor szerinti megoszlás:

50 év felett 3 fő

40-50 év között 1 fő

20-30 év között 1 fő

Iskolai végzettség: Főiskola-óvónők: 3

Középiskola - dajka: 1

Szaktanácsadó - dajka: 1

Általános iskola – karbantartó 1

A szakmai megújulásra igényesek vagyunk annak ellenére, hogy nehezen tudjuk megoldani az utazást, és a távollévő helyettesítését, egy-egy óvónő minden évben részt vesz továbbképzésen, vagy tanfolyamon. Ezek kiválasztásánál az óvónők érdeklődését, egyéni adottságait vesszük figyelembe. Azt kívánjuk elérni, hogy egy bizonyos területen legyenek az átlagosnál felkészültebbek, jussanak nagyobb sikerélményhez, és tudásukat szívesen osszák meg egymás között. Fontos, hogy legyen jó a közérzetük, szeressék a munkahelyüket. A csoportbeosztásnál elsősorban a gyermekek érdekeit vesszük figyelembe. A felmenőrendszer biztosításával elősegítjük a csoport óvónőjéhez való kötődését.

Munkabeosztásunk szerint délelőtt mindkét csoportban egy-egy óvónő foglalkozik a gyerekekkel, egy dajka segíti a munkájukat. Délután összevontan működik a két csoport egy óvónő, egy dajka segítségével látja el a csoport vezetését.

A feltételrendszer legfontosabb eleme az óvónő személyisége, a következő személyiségi jegyekkel:

- Megfigyelő és helyzetfelismerő képesség
- Megosztott figyelem
- Szép magyar beszéd
- Önmagával és a gyermekekkel szemben igényesség
- Pedagógiai tapintat
- Kiegyensúlyozott, gazdag érzelmi állapot
- A gyermekek szeretete, megértése, megbecsülése
- Segítőkézség, optimista magatartás.
- Előítélet nélküli, befogadó attitűd

A dolgozói közösségnek, különösen a gyermekekkel foglalkozóknak rendelkeznie kell az együttműködés, egymásra figyelés képességével a mindennapok során, hogy személyes példaadással is neveljük a gyermekeket.

Az óvoda tárgyi, dologi feltétele, eszközrendszere

Az óvoda épülete, elhelyezése:

Az óvoda épülete a község központjában helyezkedik el, 2031 m² alapterületű telken. Az épület 231 m², 2 csoportszoba, öltöző, mosdó, folyosó, konyha és iroda helyiségekkel. Férőhelye: 50 fő. A csoportszobák alapterülete 50 m², egy gyermekre 2 m² alapterület jut. Az udvar 1800 m². A játékeszközök szabvány szerinti.

Az óvodánk 1975-ben eredetileg is óvodának épült. 1988-tól központi fűtésre váltottuk az olajkályhákat. A gázt 1998-ban vezettettük be. 2001-ben új tetőt kapott az épület, 2013-ban teljes belső felújítás történt. Az épület megfelel funkciójának ellátására.

Csoporttermeink több funkciót töltenek be: óvodai tevékenységek, játék, torna foglalkozások, étkezések és pihenés színterei is. Felszereltségük jónak mondható. Játékokat, eszközöket évente vásárolunk költségvetésből, és az SZMK. rendezvények bevételeiből. Hiányosságunk sportszerek terén van.

Könyvállományunkat folyamatosan gyarapítjuk szakmai érdeklődésünknek megfelelően. Tudatosan válogatunk olyan könyvekből, amelyek felkészültségünket és a gyerekekkel való foglalkozást segítik.

A gyermekkönyvek vonatkozásában igénybe vesszük a helyi Könyvtár nyújtotta lehetőségeket

ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA

Célunk a sokoldalú személyiség formálása, amelynek át kell fognia az érzelmi (emocionális), a testi (szomatikus), az értelmi (mentális) és a közösségi (szociális) fejlődést. A ránk bízott gyermekek formálása, alakítása során figyelembe kell venni:

- Meglévő egyéni fejlettségüket
- Egyéni fejlődési ütemüket
- A hátrányok csökkentését
- A tehetség ápolását
- Gyermeki szabadságukat és jogaikat

- A családi nevelést.

Célunk, hogy olyan gyermekek hagyják el az óvodát, akik harmonikus mozgással, fejlett kommunikációs készséggel, beszédkészséggel és beszédkultúrával rendelkeznek. Megismerő funkcióik kifejlődtek, érzelmi életük kiegyensúlyozott, szociális magatartásuk alkalmassá teszi őket a közösségben való tevékenykedésre, az iskolai élet megkezdésére.

ÁLTALÁNOS ALAPELVEINK

Programunkkal helyi szükségleteket, az óvodába járó gyermeket és családjukat kívánjuk szolgálni. Falusi gyermekeket nevelünk, akiknek a valósággal való kapcsolata (természeti környezet) tág lehetőségeket biztosít fejlesztésükre.

Törekvésünk az óvoda biztonságos, nyitott, bizalmas, szeretetteljes légkörének megvalósítása és a gyermekek megfelelő testi, mentális gondozása. Segítjük a gyermek személyiségének természetes fejlődését, tiszteletben tartva egyéniségüket, érdeklődésüket, adottságaikat, önállóságukat, autonómiájukat.

Fontosnak tartjuk a tevékenységi formák kölcsönhatását, egymásraépítettségét, mert a tevékenységek összessége biztosítja a gyermekek személyiségének kibontakozását.

Komplexitásra törekszünk az óvodai nevelés egész folyamatában, az ismereteket összefüggéseiben, kölcsönhatásaiban igyekszünk elsajátíttatni a gyermekekkel, ahogy az a valóságban is előfordul

Kiemelten figyelünk arra, hogy az óvónő munkáját hassa át az egyéni képességek kibontására irányuló törekvés. Programunk rugalmasan alkalmazható mind a hátrányos helyzetű, mind a tehetséges gyermekek nevelésében.

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, fejlődésének elősegítése. Ezen belül:

- Az egészséges életmód alakítása
- Az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés
- Anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés.

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Helye a nevelés folyamatában

A helyes életritmus kialakítása az óvodában kezdődik. A rendszeres, ugyanabban az időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra. Feltételei az egészséges testi és szellemi fejlődésnek.

A test gondozása közben nemcsak a testi, hanem a szellemi egészség épülése is serkenthető (pl.öltözködés - esztétika).

A környezeti tényezők segíthetik vagy lassíthatják az öröklött adottságok kibontakozását. Ezért fontos, hogy az óvoda feltételrendszere, szokásrendje, nevelési hatásai segítsék elő, hogy a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően legyen képes a környezethez alkalmazkodni.

Minden tevékenységnél alapfeltétel a jó hangulat, oldott légkör, kellemes közérzet. Célja

Testi - lelki harmónia biztosítása, egészséges életmód iránti igény megalapozása, az óvodai élet során és az azt követő életszakaszra.

Feladatok

- Egészséges környezet biztosítása
- A gyermek egészségének védelme
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének segítése
- Helyes életritmus kialakítása
- A gondozási szokások, készségek, képességek (testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés) alakítása
- Környezettudatos magatartás megalapozása

A fejlesztés tartalma

Egészséges környezet

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják az egészséges életmód kialakulását, ezért gondoskodni kell megfelelő tárgyi környezetről, melynek egyik színtere az óvoda udvara. Udvarunk tágas, a gyermeklétszámnak megfelel, játszóhelyek kialakítottak, mászóka, forgó, csúszda, homokozó, stb. áll a gyermekek rendelkezésére. Napos és árnyékos helyek jól elkülönülnek. A játékok, sportszerek helyes használatára figyelünk.

Az óvoda helyiségeinek elrendezését, nagyságát változtatni nem tudjuk, de így is megfelelnek a gyerekek ellátására. A csoportszobák megfelelő nagyságúak, jól felszereltek, megvilágításuk megfelelő. Mindkét csoportszobánkban légtisztító készülék működik, mely szűri a fizikai, kémiai és bakteriológiai szennyeződésekkel. A berendezések a gyermekek méretének megfelelőek, könnyen tisztán tarthatók.

Az egészséges, tiszta környezet fenntartásának legfontosabb feltétele az alapos takarítás, fertőtlenítés. ezt a feladatot a dajkáink szakszerűen és igényesen végzik.

Betegségek megelőzése

Óvodába csak egészséges gyermek járhat, a napközben megbetegedett gyermekeket lefektetjük, a szülőt értesítjük, szükség esetén orvoshoz visszük. Betegség után orvosi igazolást kérünk a szülőtől.

Figyelnünk kell a személyiségzavarokra, neurotikus tünetekre, amelyek kedvezőtlen családi légkör, súlyos megrázkódtatás hatására alakulnak ki (pl. elvált szülők gyermeke). Az óvónőnek időben fel kell figyelni a rendellenességekre, tünetekre, s a szülők segítségével keresni kell a megoldásokat (pl. pszichológus, szakorvosi rendelés stb.).

Helyes életritmus

A szabályok, szokások kialakításához hosszabb idő szükséges, a gyermekek egyéni képességei, adottságai, fejlettsége meghatározó. Az egyéni fejlődést legjobban biztosítja a folyamatos napirend.

A tevékenységek megszervezésének alapja a folyamatosság, a kötetlenség, az átjárhatóság biztosítása. A napot nagy interavallumokra bontottuk. Egyes esetekben szükség van időpont megjelölésre, mert vannak visszatérő tevékenységek, események (ebéd, alvás) melyek minden alkalommal a nap ugyanazon időszakában vannak.

A csoportok napirendjét ennek megfelelően tervezzük és rögzítjük a csoportnaplókban.

Táplálkozás

A táplálkozás a növekedés és a fejlődés alapvető feltétele. A gyermekek az óvodában napi háromszori étkezéssel (reggeli, ebéd, uzsonna), plussz kiegészítő tízóráival, kellő összetételben és elosztásban kapják meg a napi tápanyagszükségleteiket. Az étrendről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket. Az ételek minősége és élvezhetősége biztosítva van. A konyhánkat üzemeltető vállalkozó maximálisan figyelembe veszi az egészséges táplálkozás elveit. Nagy figyelmet fordítunk az étkeztetés feltételeire, az esztétikus terítékre, a gyermekméretű eszközökre.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és a tisztaság iránti igényüket fejleszti. Az óvónő szükség szerint maga is közreműködik az ápolási szokások kialakításában, később a tevékenység megtanulását segíti. Alkalmazkodunk a gyermek egyéni igényeihez, otthonról hozott szokásaihoz, azonban szükség szerint befolyásoljuk azokat. Fontosnak tartjuk a

naponta többszöri, az óvodai és otthoni fogmosást, haj- és körömápolást. Orrtörlésre papírzsebkendőt használunk, ami a gyermekek által elérhető helyen van. A gyermekek a WC-t a nap bármely időszakában használhatják, az intim helyzetű WC-használat függönyözéssel megoldott.

Öltözködés

Az öltözködés védekezés az időjárás hatásai ellen, de fejleszti a gyermek ízlését, önállóságát is. Váltóruha, váltócipő, tornaruha, pizsama a gyermekek számára a szülő által biztosítva van.

Edzés

Az edzés nagyon fontos az egészség megőrzéséhez és az összerendezett, harmonikus mozgás fejlesztéséhez. A tornaruhában végzett testnevelés és a szabadban töltött minél több idő, hozzájárul a gyermekek egészségének, erőnlétének fokozásához. Sok időt töltünk az udvaron a délelőtti és délutáni órákban egyaránt. A középső és nagycsoportos gyerekek számára évente úszásoktatást szervezünk.

Pihenés, alvás:

Az óvodáskorú gyermek fejlődéséhez szükséges a megfelelő pihenés. A délutáni pihenés előtt mesével, énekekkel altatunk, figyelünk a nyugtalan gyermekekre. A gyermekek óvodai ágyneműben, otthonról hozott pizsamában alszanak. Figyelünk arra is, hogy a pihenéshez szükséges nyugodt, csendes környezet is biztosítva legyen. Félhomályos csoportszoba, ahol járkálással, hangos beszélgetéssel a felnőttek sem zavarják a gyerekek pihenését.

Környezetünk védelme

Az óvónők kiemelten figyelnek arra, hogy a környezetvédelemmel kapcsolatos tudástartalmak minden tevékenységi formában megjelenjenek. A gyerekeket bevonjuk a tisztaság és a rend megtartásába.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Igényesek lesznek a tisztaság iránt, Önállóan mosakodnak, törölköznek. Használják a körömkefét, fésűt. Önállóan mosnak fogat. Helyesen használják a zsebkendőt. Önállóan tevékenykednek, holmijaikra vigyáznak. Mindennapi szükségleteiket önállóan kielégítik. Tisztán étkeznek, kulturáltan viselkednek. Az evőeszközöket megfelelően használják. Igénylik az asztal esztétikai rendjét. Önállóan öltöznek, cipőjüket megkötik. Figyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára. Igényükké válik a levegőzés, szívesen tornáznak.

ÉRZELMI, ERKÖLCSI, KÖZÖSSÉG NEVELÉS

Helye a nevelés folyamatában

A magatartás érzelmi beállítódása jellemzi az óvodáskorú gyermeket. Ezért fontos, hogy ez óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes légkör vegye körül. Az óvodáskor "én" fejlődésben kiemelt jelentőségű. A 3-4 évesekre jellemző önérvényesítő, énes magatartástól 7 éves kor végére eljut a gyermek a kezdeményező, együttműködő, szociális magatartás, viselkedés szintjére. Ez a fejlődés csak csoporthelyzetben valósulhat meg.

A kisgyermek életében a környezetnek, a csoportnak kiemelkedő jelentősége van. A csoport összehasonlítási lehetőséget kínál, amely reális önismeretet ad, lehetővé teszi az önértékelés kialakulását.

Az óvodáskorban a szociális tanulás legfőbb eszköze az utánczás, a mintakövetés. A gyerekek érzelmi indíttatásból átveszik előbb a felnőtt, majd a társmodell szociális viselkedését, ennek kiterjedése megnyilvánul a gyermek tevékenységében.

Célja

A személyiség kifejlődése során optimális kapcsolat alakítása a szűkebb és tágabb társadalmi környezettel, A gyermek egyéniségének tiszteletben tartása mellett akarati életük és-jellemvonásaik pozitív érzelmi alakítására törekvés.

Feladatok

- Feltételek megteremtése a neveléshez
- Kapcsolatok biztosítása, segítése, tiszteletben tartása
- Értékek, normák közvetítése, szinterei

A fejlesztés tartalma

A feltételek megteremtése

A gyermekek számára biztonságérzetet adó barátságos, derűs, szeretetteljes légkör kialakítása, amely tevékenységre serkent. Ezt a célt szolgálja a folyamatos napirend. A gyermekek kedvük szerint választhatnak a különböző tevékenységek, játékszerek és társak között. A fölösleges várakozások, szervezések kiküszöbölése hozzájárul a nyugodt légkör fenntartásához. Fontos, hogy a közösségi élet szinterei legyenek barátságosak, legyenek a gyermekek igényeinek, ötleteinek megfelelően formálhatóak, kuckók, bensőséges sarkok tegyék lehetővé az intimitás növelését.

A barátságos légkör megalapozza a gyermekek óvónőjükhöz való kötődését, az óvoda dolgozói magatartásukkal, gyerekekhez való viszonyulásukkal, bánásmódjukkal segítsék elő, hogy minden óvodába járó gyermek jól érezze magát, szívesen járjon óvodába.

Kapcsolatok biztosítása, elősegítése

- Felnőtt - gyermek kapcsolat

Minden pedagógiai munka alapja a felnőtt - gyermek kapcsolat. A pozitív érzelmekre épülő kapcsolat az alapja az új megértésének, az élményfeldolgozásnak, a szociális viselkedésminták átvételének, a normák, szabályok elfogadásának, a konfliktushelyzetek megoldásának. Ezért fontos az érzelmi támaszt nyújtó meleg nevelői attitűd. Az óvónő személyiségének modell értékével hat a csoportfolyamatokra, serkenti a gyermek egyéni fejlődését. Az óvónő érzelmeire a gyermekek igen érzékenyen reagálnak, viszonya egy-egy gyermekhez szándéka ellenére is hat a gyermekek közötti kapcsolatokra. Igyekezzen az óvónő ezért minden gyermekhez szeretettel, megértéssel fordulni.

A gyermekek kezdetben érezzék, majd értsék is meg, mit tart helyesnek, mit miért utasít el, mindezt fejezze ki cselekvéseiben, szavaiban. A gyermekek így kezdetben érzelmileg, később belátás alapján azonosulnak azzal az értékrenddel, amelyet az óvónő közvetít.

Magatartása legyen határozott, barátságos, szeretetteljes, őszinte. Bánásmódja a gyerekekkel legyen igazságos, differenciált, vegye figyelembe az egyéni sajátosságokat, a gyerekek fejlettségét, törekvéseit, és tartsa szem előtt a fejlesztés feladatait.

Az óvoda valamennyi felnőtt dolgozójának magatartása legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, minden gyermek számára elfogadó és toleráns, legyen minta értékű.

- Gyermek - gyermek közötti kapcsolat:

A kortársi kapcsolatok szerepe nagy hatású a szocializációban. Ehhez az óvodai nevelés semmivel sem pótolható szocializációs színteret biztosít a gyermekek számára. A gyermek-gyermek kapcsolat a személyiségfejlesztésben több szempontból is fontos. Gazdagítja az egyes gyermeket az "én" fejlődéshez, biztosítja a sokoldalúságot, az összehasonlítási lehetőséget. A rugalmas gondolkodásmódot segíti azzal, hogy alkalmat ad a problémák: többirányú megközelítésére, segíti és lerövidíti a tapasztalatszerzés útját. A kortárs is modell a gyermek számára. A szocializáció folyamatában figyelniük kell, hogy a gyermek "én" tudata megerősödjék, *én* képe differenciálódjék (különböző tevékenységek során és kapcsolatokban), egyetlen gyermek se tűnjön el észrevétlenül a csoportban. El kell érniük, hogy figyeljenek egymásra, legyenek képesek empátiára, hogy az én és a másik elkülönüljön.

A felnőtt felelőssége, hogy a gyermekcsoport szociális atmoszférája hogyan alakul. Segíteniük kell az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységét, barátságok alakulását. A konfliktusok kezelését önállóan oldhassák meg, beavatkozásra csak akkor kerüljön sor, ha veszélyben van a gyermek.

Juttassuk a gyermeket olyan tapasztalatokhoz, hogy közösen örömtelibb és eredményesebb minden tevékenység. A spontán kialakult csoportok mellett alakítsunk ki egy-egy csoportot bizonyos tevékenységek elvégzésére. Fontos, hogy a gyermek elfogadja társaitól eltérő külsejét, viselkedését, különleges állapotát.

Törekedjünk arra, hogy az óvodába járó gyermekek érezzék, hogy összetartoznak. Ezt közös tevékenységek szervezésével érhetjük el, melyre ünnepeinken, rendezvényeinken, kirándulásainkon sok lehetőség adódik.

Értékek, normák közvetítése

A beilleszkedés előfeltételei a közösségi szokások. Kialakításuk nagy figyelmet igényel, hogy kezdettől fogva pozitív érzelmekhez kapcsolódjanak, és a gyermekek lassan felismerjék a szokások értelmét és önállóan is alkalmazzák azokat (köszönés, kérés, segítség stb.). Az óvónő saját példájával adjon mintát a gyermeknek az utánzásra.

A felnőttekhez és a gyermektársakhoz való viszonyulás alapvetően meghatározza a gyermekek boldogulását az óvodai életben és azon kívül is. Ezért e viselkedés kialakítását alapvető feladatnak kell tekintenünk. Meg kell határoznunk az együttélés szokásait, normáit, elő kell segítenünk az azokhoz való alkalmazkodást, példamutatással és a követelmények következetes betartásával. Mindez az óvónőtől az egyéni bánásmód széleskörű alkalmazását kívánja meg.

Az együttélés és a viselkedés módjai

A bizalom minden felnőtt - gyermek, gyermek - gyermek kapcsolat alapja és az együttléti feltétele.

A tiszteletadás alapvető követelmény felnőttekkel és gyermektársakkal szemben egyaránt (szóbeli és viselkedésbeli megnyilvánulások).

A megbecsülés : figyeljenek társaik és a felnőttek munkájára, vigyázzanak azok eredményeire.

Tapintatos viselkedés: vigasztalják szomorú társaikat.

Figyelmesség: éljék át a mások számára szerzett öröm élményét.

Segítségnyújtás: számtalan formáját legyen alkalmuk átélni.

Türelmesség: tanulják meg késleltetni vágyaikat.

Önfegyelem: egyéni céljaikat a csoportnormákhoz alkalmazkodva valósítsák meg.

Kudarctűrés: mely által lehetővé válik a viszálykodásmentes csoporttársi együttműködés.

Színterek

Beszoktatás

Az első találkozás az óvodával alapvetően befolyásolja a gyermek későbbi óvodához fűződő kapcsolatát. Ezért kiemelten kezeljük az óvodába lépés előkészítését és folyamatosságát.

Mivel kis falu vagyunk, már szinte születésüktől kezdve ismerjük a gyermeket, a családokkal együtt lehetővé tesszük számukra, hogy jóval az óvodáskor előtt eljőjenek hozzánk, részt vegyenek egyes rendezvényeinken. Így a beiratkozás után már ismerőként megyünk családlátogatásra, ekkor beszélgetünk a gyermek családban betöltött helyéről, érzelmi kapcsolatairól, az óvodai szokásrendszeréről, a nevelésünk legfontosabb elveiről. Óvodakezdéskor a gyermek igénye szerint zajlik a beszoktatás (lehet anyás, fokozatán növekvő időtartamú stb.)

Hagyományok, ünnepek

A közös tevékenység a gyermekek fejlődésének serkentője. A közös készülődések, tervezgetések, a holnap öröme távlatot jelent a gyermekek számára. Az óvodai élet hagyományai, ünnepei érzelmi átélése, gazdagon motivált tevékenységekre adnak lehetőséget. Fontosnak tartjuk, hogy az ünnepeink a mindennapi élettől eltérőek legyenek, a gyermekek is részt vegyenek az előkészületekben és az esemény tartalmától függően a szülők is aktívan közreműködjenek. Az ünnepeink három témakörre épülnek:

- A gyermekek ünnepei (születésnap, gyermeknap, anyák napja, apák napja, évszázó)
- Természettel, néphagyománnyal összefüggő ünnepek (szüret, Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét)
- Társadalmi ünnepek (nemzeti ünnepek, nyugdíjasok köszöntése)

Az ünnepek csak a szülők együttműködő támogatásával érhetik el hatásukat, de ez nem jelenthet terhet sem a szülő, sem a gyerekek számára.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Kialakul a gyermek "én"tudata. Képesek kapcsolatteremtésre, együttműködésre. Elfogadják a másságot. Szívesen tevékenykednek együtt társaikkal, elfogadják és betartják a tevékenység által megkívánt magatartásformákat.
 - Akaratukat alá tudják vetni mások akaratának.
- Érdeklődnek egymás iránt, tekintettel vannak egymásra. Figyelnek egymás játékára, alkotására, meghallgatják a felnőtteket, társaikat. Türelmesek, keresik a segítségnyújtás formáit.
 - Tudják, hogy egy összetartozó csoporttagjai, örülnek a közösen elért sikereknek.
 - Bízhatnak önmagukban.
 - Alkalmazzák az udvariassági szabályokat.
 - Segítenek egymásnak és a kisebbeknek.
 - Alkalmazkodnak a szabályokhoz, tudják kieléltetni szükségleteik kielégítését.
 - Feladattudatuk kialakult.
 - Készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Igénylik az esztétikus környezetet, maguk és képesek létrehozni, átalakítani, fogékonyak a szépre a természetben, társadalomban és a művészeti alkotásokban. Képesek megfogalmazni esztétikai élményeiket, ízlésesen, csendesen beszélnek. Igényesek megjelenésükre, a viselkedés és érintkezés szabályait ismerik és betartják.

Nevelőmunkánk eredményeként az esztétikai tevékenységek belülről fakadó, gátlásoktól mentes, szívesen vállalt tevékenységgé válnak.

ANYANYELVI KOMMUNIKÁCIÓS NEVELÉS

Helye a nevelés folyamatában

Anyanyelvünk sokrétű nyelvrendszer, amelyet a gyerek sokféle tevékenység közben, a felnőttekhez és társaikhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el. Az anyanyelv használata végigkíséri az óvoda egész napi életét, szerves része az óvodai élet minden mozzanatának.

A beszédtevékenység két nagy részre oszlik: a beszéd megértésre és a beszéd létrehozására. E két folyamat egymást feltételezve és támogatva fejlődik a nyelvvelsajátítás során. Bármelyik sérülése később zavart okozhat az olvasás tanulásnál.

A gyermeknek hosszú utat kell megtennie, míg eljut az önkéntelen hangadástól az értelmes beszédig. A beszédfejlődéshez állandó társas kötődés (anya-gyermek, család, óvoda) szervezett, differenciált környezet kell. Az anyanyelvi nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési feladat megvalósulásának minden mozzanatában.

Célja:

Bő szókinccsel, fejlett kommunikációs készséggel rendelkező, minden helyzetben megnyilatkozni tudó, élményeit, elképzeléseit bátran megfogalmazó gyermekek nevelése, akik tisztán, nyelvtanilag helyesen használják a magyar nyelvet.

Feladatok

- Az óvónő modell szerepe érvényesüljön az anyanyelvi nevelésben
- Beszéd és kommunikációs képességfejlesztés különböző tevékenységeken keresztül
- Beszédtechnikai hibák korrigálása
- Kapcsolatfelvétel a logopédussal szükség szerint.

A fejlesztés tartalma

Az óvodába kerülő 3 éves gyerekek, főleg a családban szerzett tapasztalatok birtokában van bizonyos szókinccse. A beszédfejlesztés leghatékonyabb eszköze az óvónő példamutató beszéde, kommunikatív viselkedése, gyakori, szeretetteljes beszédkezdeményezése és beszédkapcsolata. A fejlődés során elkülönülnek a mondattípusok, a láncszerű szövegszerkesztéstől a jól szerkesztett, nyelvileg helyesen felépített mondatokból álló szövegig vezet az út. A csoportos beszélgetésben alakul ki a beszédfigyelem. Ennek során gyakorolják a gyerekek a társra figyelmet, a társához való alkalmazkodást. A beszédet azok a hangzásbeli sajátosságok is jellemzik, amelyek a hallgatót tájékoztatják a beszélő szándékáról, a témához és a hallgatóhoz fűződő érzelmeiről.

A metakommunikatív elemek (tekintet, mimika, gesztus, testtartás stb.) is jelzik az egymás iránti érzelmet. Ugyanakkor ezek az elemek egyaránt hordoznak személyiségjellemzőket és tanult viselkedési formákat. Az óvónő verbális és metakommunikációs közlésének összhangban kell lennie ahhoz, hogy a gyermek számára hiteles legyen a mondanivalója. Az óvónőnek a differenciált egyéni bánásmód alkalmazásával kell fejlesztenie a nyelvileg hátrányos helyzetű, fejlesztendő gyerekeket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyerekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókinccsüket. Társaik beszédére odafigyelnek és igénylik, hogy őket is figyelmesen hallgassák meg. Alkalmazzák a párbeszéd jellegzetes fordulatait, a figyelemfelhívást, a köszönést, az udvariassági kifejezéseket. Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeiknek megfelelő gesztusokkal, mimikával kísérik. Tisztán ejtenek minden hangot.

ÉRTELMI NEVELÉS

Helye a nevelés folyamatában

Az értelmi képességek kibontakoztatása az önálló, az aktív gondolkodás alapjainak lerakása nagyon fontos helyet foglal el az óvodai nevelésben.

A 3-7 éves korosztály potenciális érési és elsajátítási lehetőségei óriásiak. Ebben az időben rendeződnek azok a képi és szimbolikus reprezentáción alapuló kognitív folyamatok, amelyek az alap kultúrtechnikák elsajátítását teszik lehetővé. Meghatározzák a gyermekek információszerző és feldolgozó folyamatait, tanulási stratégiáját és ebből eredően az iskolai sikerességet.

Az óvodáskorú gyermek értelmi képességeinek fejlődését ismerve a spontaneitás és a látens tanulás elveit követjük.

Célja

A gyermek olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítson el, értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudja oldani, tudjon eligazodni a világban.

Feladata

- A valóság megismeréséhez, összefüggéseinek feltárásához szükséges képességek harmonikus fejlődésének biztosítása
- A megismerő tevékenységeket segítő képességek (figyelem, megfigyelőképesség, emlékezet, képzelet, gondolkodás) fejlesztése.

A fejlesztés tartalma

Az óvodai nevelésben nem külön képességeket fejlesztünk, hanem az egész értelmet, a megismerés egész folyamatát. Az értelmi erők fejlődését mind magasabb szintű ismerettartalom és értelmi erőfeszítést kívánó új feladatok adásával biztosítjuk. Döntő hatása a fejlődésre a nevelés tanulás tartalma, az ismeretanyag jellege, formája és módszere.

3-4 éves korban elsősorban a megismerő tevékenységeket és az ehhez szükséges képességeket fejlesztjük, (érezkelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet), sokrétű tapasztalatszerzés (manipulációs, gyakorló játékok, helyszíni megfigyelések) biztosításával. Törekszünk arra, hogy a tapasztalatok minél több megismerő tevékenységet aktivizáljanak, a világról minél több információt szerezzenek a gyermekek érdeklődésüknek, egyéni fejlettségüknek megfelelően.

5-6 éves korban a hangsúly a gondolkodás, az ok-okozati összefüggések, a képzelet és a valóság szétválasztása irányában tolódik el az értelmi fejlesztés. Azt a képességet igyekszünk kialakítani a gyermekekben, hogy a környező világ dolgaiban összefüggéseket keressenek, illetve maguk is alkossanak (pl. időjárás-természet változása közötti összefüggés). A gondolkodás és a fogalomkör alakulására a környezet igen nagy hatást gyakorol. A helyes fogalmak kialakításához a tárgyak elemzése (analízise) és az egyes elemek összekapcsolása egészé (szintézis) vezet. Jó megfigyelőképesség szükséges ahhoz, hogy a gyermek jól ismerje a tárgyak jegyeit. Segíti az emlékezőképességet, ha nemcsak szavakban, hanem a gyakorlatban is megismerhetik az adott tárgy vagy jelenség tulajdonságait (kísérletek). A helyes gondolkodás feltétele hogy a gyermek tudjon összehasonlítani, meglássa a dolgok közötti hasonlóságokat és különbözőségeket. Az érdeklődés fenntartása a gyermek gondolkodásának legfőbb ösztönzője. A minél gazdagabb ismeret és tapasztalatszerzés az alapja a gyermek problémamegoldó kedvének és képességének a kialakulásában. Minél többet lát és tapasztal, annál tágabb lesz az érdeklődési köre, annál inkább észrevesz problémákat és igyekszik azokat a maga erejéből megoldani. Tartsuk tiszteltben önállóságukat.

Segítsük elő az értelmi fejlődést sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek megteremtésével, kezdeményezésével.

A gyermek többszöri megfigyelés után tapasztalatait alkalmazni tudja akár több szakaszból álló cselekvéssort is végrehajt, ezt beszédével kíséri, beszédfejlődése ezáltal új irányt ad a gyermek gondolkodásának.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Érzékelő funkciók épek legyenek

- Belső érzékelése megfelelően működjön (mozgás, egyensúly)
- Érzékelő funkciók épek legyenek
- Fogja fel környezetének eseményeit, jelenségeit (múltbeli tapasztalatok által)
- Kialakul tér- és időészlelése
- Önkéntelen figyelme szándékos és tartós figyelem felé halad, megfelelő érzelmi motiváltsággal kellő ideig tart
- Képesek megértésen alapuló emlékezetre, tudatos emlékezetbe vésésre
- Különbséget tudnak tenni a képzelet és a valóság között
- Meglátják dolgok közötti összefüggéseket, lényeges jegyek alapján általánosításra képesek
- Szemléletes összefüggések alapján ok-okozati kapcsolatokat felismerik
- Problémamegoldó képességük az önálló problémamegoldás felé halad.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

JÁTÉK

"A játék nem más, mint a lélek megnyilvánulása. Segítségével olvashatóvá válik a lélek..." (Ancsel Éva)

Helye a nevelés folyamatában

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A játék a valóságot tükrözi. A gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában. Bármelyik élménye játékának forrásává válhat. A játék örömforrás, maga a cselekvés, a manipuláció, az elképzelés szerez örömet. Motivációja magában a tevékenységben van. A játékot a feszültség csökkenése kíséri. Az óvodáskor végéig a játék marad a gyermek legfőbb tevékenysége és a munka, a tanulás is megőrzi játékos jellegét. A játék formáinak és tartalmának gazdagítása a gyerekek képességeinek fejlődését segíti elő. A gyermek a játék útján ismerkedik a világgal, a tárgyakkal, a valóság jelenségeivel, eseményeivel, ezáltal hatással van az értelmi képességek fejlődésére. Az emlékezetbevésés szándékos célként először a játékban jelenik meg. Fejlesztő hatását fokozzák a játékot kísérő pozitív érzelmek. A játékot kísérő érzelmek közlési vágyat ébresztenek. Fokozódik a gyermekek beszédkedve. A játékban nyilvánulnak meg és fejlődnek a viselkedési szabályok, ízlésének alakulása és a társas kapcsolatok. A közös játékban alakulnak a játékhagyományok, amelyek a "mitudat" létrejöttét erősítik. Így a játék a közösségi élet fejlesztésének alapvető eszköze.

A gyermek újra meg újra lejátsza negatív élményeit is. Ezzel csökkenti az élmények kínos feszültségét. Így lehetővé válik a tapasztalatok érzelmi feldolgozása, a velük járó feszültség csökkentése.

Ebben az életszakaszban többet tanul, - anélkül, hogy ennek tudatában lenne - mint később egész életében. A tanulási folyamat szinte teljes egészében a játékban talál közvetítő közegére.

Célja

"A játék a gyermek útja annak a valóságnak a megismeréséhez, amelyben él és amelyet tovább alakítani hivatott."

(Gorkij)

A játék célja a valóság megismerése élményeken, tapasztalatokon keresztül. A gyermek belső állapotának, vágyainak, indulatainak közvetítésével és a feszültség csökkentésével személyiségének fejlesztése.

Előtérbe kell helyezni a szabad játék túlsúlyának érvényesülését! Jelenjen meg a csoportnaplókban a napirend és a tevékenységi formák tervezésben.

Feladatok

- A játék irányítása - az óvónő feladata:
Közvetetten, közbelépés konfliktushelyzetekben, a játékmenet pozitív irányba való terelése, segítségnyújtás, igazodjék a fejlettségi szintekhez, az óvónő is szeressen játszani, sose hagyja felügyelet nélkül a gyerekeket
- A feltételek megteremtése:
Megfelelő légkör, hely, játékidő, játékszerek-eszközök biztosítása.
- Tapasztalatszerzés és élménynyújtás:
A játék térnája, tartalma nagyrészt a gyermekek valóságról szerzett ismereteitől függ. Ezért az óvónő gondoskodik arról, hogy a gyermekek minél jobban megismerjék környezetüket. Az ismeretszerzés pozitív érzelmeket váltson ki, élménnyé váljék. A játékban azonban megjelennek a gyerekek negatív tapasztalatait és érzelmei is.
- A korosztálynak megfelelő játékfajták biztosítása:
Gyakorlójáték, szerepjáték, barkácsolás, dramatizálás - bábozás, építő - konstruáló játék, szabályjáték.

A fejlesztés tartalma

A játék akkor alakul ki, ha a gyermekek megfelelő tapasztalatokkal rendelkeznek és van élményük, amit megjeleníthetnek játékukban.

A gyakorlójátékban az anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével ismerkednek. Fontos, hogy megfelelő mozgásteret, játékszereket, eszközöket, anyagokat biztosítsunk a manipulációs vágy kielégítésére. Gyakorló játék jelentkezik a konstrukciós és szerepjáték elemeként is. Akkor kell felfigyelnünk, ha a gyermek kizárólag a gyakorlójáték szintjén marad.

A szerepjáték a gyakorlójátékból bontakozik ki, amely nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta. A vállalt szerepeken keresztül megjelenítik a valóság számukra lényeges elemeit, miközben sokoldalúan megnyilvánulnak és alakulnak a gyerekek közötti társas kapcsolatok.

Kísérjük figyelemmel a gyermekek szerepjátékát, kérésükre vegyünk részt abban, jelenlétünkkel, viselkedésünkkel adjunk mintát.

A barkácsolás a játék igényéből induljon ki, legyen kötetlen.

A szerepjátékokban számos eszközre van szükség melyeket alkalomadtán maguk készítsenek el. Olyan anyagokra van szükségük, melyeket könnyen, egyszerű eszközökkel is megmunkálhatnak. Az óvónő szoktassa a gyermekeket arra, hogy játékaik kiegészítése, készítése közben újabb ötletekkel próbálkozzanak. A létrehozott eszközt használják is fel.

A dramatizálás, bábozás irodalmi élményre épül, mely a szerepjátékot gazdagítja. A gyermekek kötetlen módon játsszák el ezeket az élményeket. Adjunk módot, hogy szándékuk szerint átformálják vagy szőjék tovább a történetet. Gondoskodjunk jelmezekről, eszközökről, bábokról.

A báb mögé bújva féltékeny, visszahúzódozó gyerekek is szívesen szólalnak meg. Legyen a báb állandóan jelen. Készítsünk közösen bábokat (zacskó, termés, fakanál, bot, új báb), használják szabadon, fantáziájuk szerint. Az építőjáték az eszközök és anyagok változatosságát igényli. A játékszerekből különböző építményeket, tárgyakat hoznak létre. Az "én csináltam" tapasztalata biztosságot nyújt a gyerekeknek saját képességeikről, növeli biztosságérzetüket. A tapasztalatok hatására a spontán létrejövő alkotások mellett fontos helyet kap az előre elgondolt, meghatározott céllal végzett építés. Különös gonddal és megértéssel kell segíteni a homokban folyó játékok kialakulását.

A szabályjátékok jellemzője, hogy pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. Egyes fajtái a gyermekek mozgását, másik részük értelmi képességeiket fejlesztik. Megtanulják a magatartás alapvető formáit: szerénységet, mértéktartást, eredményre törekvést, kudarcátűrést. Ezt a játékfajtát akkor szeretik igazán a gyerekek, ha érdekes és vonzó, a szabály érthető számukra, betartásuk nem okoz nehézséget. Az óvónő részvétele, figyelme különösen fontos.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

A gyerekek szeretnek és tudnak játszani. A környezetükben tapasztalt jelenségeket képesek feldolgozni és újra alkotni. Önállóan kezdeményezik a játékfajtaikat. Elosztják a szerepeket, betartják a szabályokat, alkalmazkodnak egymáshoz. Elfogadják egymás véleményét, javaslatát, a konfliktusokat megoldják. Képesek problémahelyzeteket megoldani (kártya, dominó, puzzle). Egyszerűbb kiegészítő eszközöket önállóan elkészítenek, játékukban felhasználnak azokat.

JÁTÉKBA ÁGYAZOTT KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Helye a nevelés folyamatában

A külső világ megismertetése akkor a leghatékonyabb, ha az ismeretszerzést a gyermekek környezetével kapcsolatos gazdag tevékenységrendszerbe ágyazzuk, kihasználjuk a tapasztalatszerzés természetes élethelyzeteit, s ezeket tudatosan is szervezzük. Így segíthetjük elő, hogy a gyermekek természeti és társadalmi környezetükről olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek szükségesek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz.

A külső világ tevékeny megismerése segíti a gyermekeket tapasztalataik feldolgozásában, fejleszti értelmi képességeiket, lehetővé teszi a csoporthoz való érzelmi kötődést, a kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének megalapozását, melyben nagy szerepe van ünnepeinknek.

A kisgyermek első tapasztalatait környezetéből meríti, a családi nevelésnek alapozó, a fejlődés folyamán a személyiségjellemzőinek kialakulásában elsődleges szerepe van.

Az óvoda két fontos területen járulhat hozzá az otthonról hozott ismeretek, tapasztalatok: gazdagításához:

- Más jellegű tevékenységet kínál

~ Gyermektársak, derűs nevelői attitűd.

Ezek eredménye a személyiségfejlesztés környezeti feltételeinek kiszélesedése, a hátrányok: kompenzálása.

Olyan szokások, viselkedésformák kialakítása, amelyek meghatározzák a természeti és a társadalmi környezettel való harmonikus együttélést.

Az ember környezethez való viszonya születésétől kezdve alakul, óvodáskorban ennek tere a külső világ tevékeny megismerése.

Feladatok

- Természeti és társadalmi környezet megfigyelése és tapasztalatok szerzése
- Ünnepi hagyományaink ápolás
- Környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megtapasztalása
- Környezetalakítás
- Környezetvédelem.

A fejlesztés tartalma

Társadalmi környezet: A gyerekek rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel a családról, a családtagok munkájáról, jogairól, egymáshoz való viszonyáról. Viselkedésüket jellemezze a szeretet, tisztelet, részvétel, segítő szándék, megértés.

Ismerjék meg az óvoda: környezetét, a felnőttek munkáját, maguk is járuljanak hozzá környezetük ápolásához.

Fontos, hogy ez a megismerés érzelmileg pozitívan hasson. Szerezzenek tapasztalatokat az óvoda

környezetében megfigyelhető foglalkozásokról (kereskedelem, posta stb.). Legyen tapasztalatuk az orvos, a védőnő munkájáról. Ismerjék a gyógyszerek fogalmát, balesetmegelőzést (közlekedés, tűz, áram stb.)

Tudják megnevezni az emberi testrészeket, ismerjék az érzékszerveket és azok funkcióit, gyakorolják az önálló tisztálkodást.

Látogassanak el az iskolába, ismerjék az ott folyó munkát (5-6-7 évesek).

Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést. Ismerjék a közlekedési eszközöket.

Figyeljék meg a napszakokat, gyakorolják az ehhez kapcsolódó tevékenységeket. Fejlődjön időérzékük. Legyen fogalmuk kisebb-nagyobb időegységről (év, évszak, hónap, hét, nap).

Természeti környezet: Megfigyelésekkel szerezzenek közvetlen tapasztalatokat az évszakok: változásairól, az időjárásról.

A növény- és állatvilág megismerése fontos része a környezet megismerésének. Védelmüket, gondozásukat módunkban áll a helyszínen is közvetlenül megfigyelni, tevékenyen segítem, (falusi környezetünk van).

Hagyományápoló munkánkban évszakonként számba vesszük ünnepeinket, az ezekhez: kapcsolódó szokásokat és eseményeket (pl. Farsang, Húsvét stb.)

Igyekszünk érzelmileg telített, az egyes gyermekek számára konkrétan megtapasztalható élményeket nyújtani.

A környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megtapasztalása. A környező valós fontos jellemzői a formai is mennyiségi viszonyok. A környezet változásainak megfigyeléséhez szükség van matematikai alapismeretekre. A matematikai tapasztalatszerző is természetes környezetben a legeredményesebb. A matematikai nevelés elősegíti a gyermekek környezetéről szerzett tapasztalatainak feldolgozását. Főbb tevékenységek a matematikai tapasztalatszerzés területén:

- Megfigyelések, összehasonlítás, szétválogatás tulajdonságok szerint, saját és más által adott szempontok alapján.
- Sorbarendezés mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint.
- A számfogalom megalapozása, mérési, összemérési feladatokkal, mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel
- Tapasztalatszerzés a geometria körében építés, síkbeli alkotások, geometriai formák felismerése
 - Tükörrel való tevékenység
- Tájékozódó képesség fejlesztése térben és síkban (testnevelés, énekes, kör- és szabályjátékok, rajzolás).

A matematikai nevelés anyagát a környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztalatok feldolgozásával, a problémamegoldó tevékenység kiterjesztésével, az egyéni fejlődés figyelembevételével alakítjuk ki.

Környezetalakítás: A környezet megismerésére nevelés alapvetően csak akkor érheti el célját, ha a gyermek megszerzett ismereteit alkalmazhatja, gyakorolhatja. E gyakorlás legfontosabb formája a szabad, kötetlen játéktevékenység. A gyakorlás másik módja a tevékenységváltásokhoz szükséges környezet kialakítása, átalakítása (pl. játéktér kialakítása bábozáshoz, körjátékhoz, tornához stb.).

Környezetalakításra van szükség az ünnepeinkhez (pl. díszítések, ülőhelyek kialakítása vendégeknek stb.). Az évszaknak megfelelő "élősarok" kialakítása is ilyen tevékenység.

Környezetvédelem: A környezetvédelem a környezetünk ismeretén, megbecsülésén és rendben tartásán alapul. Fontos nevelési feladat, hogy a gyerekek óvják környezetük rendjét, ne rongáljanak, az élő környezetüket ne pusztítsák, ápolják és védjék a növényeket, állatokat. A környezetvédelem kiterjed az emberre is. Az idősök tisztelete, a kisebbek, gyengébbek óvása, védelme, a felnőttek és egymás munkájának megbecsülése a környezetvédő magatartás kialakulásának feltétele.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Ismerik nevüket, szüleik nevét, lakcímüket.

Megnevezik a testrészeket, ismerik a testápolási szokásokat. Megkülönböztetik a jobb és baloldalt, kialakul dominanciájuk.

Ismerik a járműveket, közlekedési eszközöket, betartják az elemi közlekedési szabályokat. Ismerik a környezetükben lévő intézményeket, rendeltetésüket. Ismerik az évszakokat, jellemző tulajdonságaikat.

Felismerik és megnevezik a napszakokat, a hét napjait. Ismerik a növény szót, annak tartalmát, tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van. Tudják, hogy a növényeket gondozni kell, ismernek néhány növényekkel kapcsolatos munkát (szánté, aratás, szüret stb.).

Ismerik és megnevezik a környezetükben élő állatokat, tudják csoportosítani életmódjuk egyéb tulajdonságaik alapján.

Ismernek néhány erdei és vadállatot, néhány madarat - költözőt és nálunk telelőt - ismételten: védelmüket.

Ismerik és megnevezik környezetük színeit, a sötét és világos árnyalatokat.

Képesek feltűnő Összefüggések felismerésére, ismert tárgyak, jelenségek közötti összehasonlításokat végezni.

Képesek az óvónő kérdéseit, gondolatait megérteni, követni, matematikai jellegű helyzetről, problémáról beszélni, állítások igazságát megítélni, válogatást, összehasonlítást, sorbarendezést végezni.

Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos kifejezéseket (több, kevesebb, ugyanannyi, hosszabb, rövidebb stb.). Önállóan tudnak összemérni, párosítani.

Számfogalmuk kialakul, meg tudnak számolni tárgyakat, minimum 10-es számkörön belül, képesek elemi műveletek elvégzésére.

Halmazokat tudnak képezni, megadott vagy választott szempontok szerint. Azonosítani tudnak különféle helyzetben lévő, egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat. Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint szétválogatni, egyszerű tulajdonságokat megnevezni. 2-4 elemből álló alakzat tükörképét létre tudják hozni.

Tudnak a térben tájékozódni, ismerik az irányokat (alá, fölé, között stb.). Mindezt síkban is érti.

VERSELÉS, MESÉLÉS

Helye a nevelés folyamatában

Napjaink óvodai nevelésének is alapvető célja az óvodáskorú gyermekek műveltségének megalapozása, a művészetek esztétikájának felismertetése, esztétikai fogékonyságuk fejlesztése, esztétikai érzelmeik bővítése.

Az óvodáskorú, 3-7 éves gyermek előtt - a különböző művészeti területek mellett • a gyermekirodalmi alkotások, az irodalmi művekhez kapcsolódó egyéb irodalmi tevékenységek tárják fel az élet szépségét, derűjét, a holnap, a jövő elé tekintő optimista szemléletet, biztosítva számukra a vidámságot, a tréfát, a humort, az örömteli játékot, és egyben a mindenki által átélhető esztétikai élményt. Az irodalmat éppen ezért illeti meg kiváltságos hely az óvodai nevelésben. A kisgyermekes esztétikai örömeit - életkori sajátosságaikat figyelembe véve - a népművészekkel, reális történetekkel, klasszikus értékű elbeszélésekkel, a népköltészet remekeivel, népi mondókákkal, epikus és lírai gyermekversekkel, verses mesékkel, meseregényekkel fokozhatjuk. A mese-vers nélkülözhetetlen eleme az emberré nevelésnek.

Célja

Az erkölcsi fejlesztés és a testi jó érzés megvalósítása a társaság figyelembevételével. A-gyermekkel való különös játékos beszédkapcsolat egyik nagy lehetősége, szellemi szükségleteik kielégítése: beszéd, tanulás, tanítás, szórakoztatás, kellemes időtöltés, együttes élmény.

Feladatok

- A gyermekek irodalomhoz fűződő pozitív viszonyának kialakítása
- A nyelvi érintkezés formáinak kialakítása, a gyermekek aktív bekapcsolása a verbális tevékenységbe
 - A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása.

A fejlesztés tartalma

A gyermekirodalom - a népköltészet és a műköltészet - harmóniájával teremt érzelmi alapot az irodalom szeretetéhez. A gyermek számára a valóság és illúzió egyidejűsége vonzó, izgalmas örömfors, amely aktivizálja egész pszichikumát, kiteljesíti személyiségét. Az irodalmi élmények hatására fejlődnek a gyermekek esztétikai érzelmei, amelyek formálják a gyermekek magatartását és cselekvésre ösztönzik.

A gyermekirodalmi művek, a népköltészeti és műköltészeti alkotások művészi tartalmi és formai elemei fejlesztik a gyermekek reprodukív és produktív fantáziáját, ugyanakkor motorikus reakciót, mozgásigényt is kiváltanak bennük.

Az óvodás gyermek mindekkor átéléssel eleveníti fel a bábokkal a már többször hallott mesét, történetet, és még nagyobb vágyakozással válik "színésszé", amikor saját maga jelenítheti meg az irodalmi alkotások jellegzetes hőseit.

A rendszeres mesehallgatás által a gyermek egész személyisége pozitív irányba fejlődik. A népmese sarkított jellemábrázolásával indirekt módon közvetíti az erkölcsi normákat, a társas viselkedés szabályait, az illemszabályokat.

Ezek a pozitív emberi tulajdonságok a mesehallgatás során beépülnek a gyermek személyiségébe. Olyan - az óvodáskorú gyermek számára nehezen érthető - fogalmak telnek meg tartalommal, mint pl. jószágos-gonosz, szorgalmas-lusta, igazságos stb. Napjainkban a gyermekek kevés mesét hallgatnak, azt is részben a televízió keresztül, mely nem mindig a legmegfelelőbb értékeket közvetíti, s nem kellő mértékben segíti a képzelet működését, a belső kép kialakulását. A könyv nélkül való mesélés, verselés igazi közös élmény, személyes, elmélyült együttlét.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában. Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik. A folytatásos mesék, versek, meseregények szálait össze tudják kötni. Van néhány kedvelt mesehősük, a vele megtörtént dolgokat beleviszik játékukba. A mesekönyveket önállóan nézegetik, lapozgatják, a képek alapján megtalálják legkedvesebb meséiket. Vigyáznak a könyvekre. Önállóan feldolgoznak egy-egy egyszerűbb szerkezetű mesét, verset.

RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodai ábrázoló munka jelentős szerepet játszik a gyermek személyiségfejlődésében. A gyermeki ábrázolás a világ megismerésének sajátos formája. A gyermek külvilághoz fűződő kapcsolatát érzelmi síkon éli át és cselekvéseiben keresztül tükrözi. Az ábrázolásban jelen vannak a valóság éhez kötött jelei. Elsők között szerepel az utánzó tevékenység aktivitása. A 3-6 éves korú gyermek rajzi tevékenységét ősi spontaneitások irányítják, ezek közül is kiemelkedik a valóság birtokbavételének ösztöne. Rendkívüli szerepet tulajdonít ez az életkor a vizuális érzékelés tanulságainak.

Amikor ábrázol, mindig a jelenség frontális nézetét idézi (pl. ezért ábrázol oldalnézetben is két szemet).

A kisgyermek környezete állandó vizuális ingerekkel rendelkezik, a gyermek minden pillanatban vizuális tapasztalatokat szerez. A közvetlen környezet a spontán vizuális hatások közül a legjelentősebb, hiszen mindennapos, állandó inger jelent. Ezért fontos, hogy a gyermeket esztétikus, szép, egymással is harmonizáló tárgyak vegyék körül. Vizuális nevelés szempontjából eredményesebb, ha a gyermeket csak a szükséges mennyiségű, többfunkciós, gondolkodásra, alkotásra ösztönző, esztétikus tárgyak veszik körül. Ezek az ingerek állandóan jelen vannak, így nem az inger erőssége, hanem a tartóssága jut kifejezésre (pl. természetes anyagok). A gyermek által létrehozott alkotásokhoz mindig erősebb érzelmi szálak fűzi, ezért érzelmei mélyebbé, pontosabbá, tartósabbá teszik emlékképeit.

Ha a kisgyermek megismeri környezetét, sokrétű tapasztalatokat szerez a körülötte lévő tárgyakról. Majd újraalkotja, ábrázolja ezeket.

Az ábrázoló tevékenységben a gyermek vizuális ismereteiről - vizuális visszajelzést kap. Ránéz az általa létrehozott alkotásra, s látja, hogy az nem azonos a valósággal, nem elégíti ki saját elvárásait. Ez újabb megfigyelésre és újabb alkotásra ösztönzi, egészen addig, míg meg nem felel a saját kialakult belső vizuális mintájával. Majd később a pontosabb megfigyelések hatására, újabb alkotásokat hoz létre - önellenőrzést végez. Így indul el az önfejlesztő folyamat, melynek készítése a belső motiváció: a keresés, majd a rátalálás öröme (Mindez természetesen nem tudatos folyamat).

Ezzel felgyorsul a vizuális megismerés, gondolkodás is. Ennek a pontosabb analizáló-szintetizáló tevékenységnek az eredménye: emlékképei pontosabbá válása. Ha egy fogalmat minél több vizuális részletre tud bontani, képzelete annál gazdagabb. Ehhez pedig sok vizuális tapasztalat szükséges.

Ebben az önfejlesztő, kereső, kutató, rátaláló folyamat kialakulásában hagyjuk, hogy ő lássa meg, fedezze fel, s jusson el az újra alkotás kényszeréig. Így alakul ki a legbonyolultabb képesség: a téri világ síkba való átfordításának bonyolult agyi folyamata, mely a vizuális nevelés célja, értelme.

Így alakul ki az a szilárd alap, amelyre a többi tudást biztonsággal ráépíthetjük.

A rajzolás, festés, mintázás és kézimunka ezáltal szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez: a játékhoz, a környezet megismeréséhez neveléshez, az anyanyelvi, matematikai neveléshez, és egyéb nevelési területekhez. Az egész nap folyamán megvalósuló ábrázoló tevékenységek kihasználása mással nem pótolható nevelési lehetőségeket rejt magában.

Célja

A spontán vizuális ingerek az óvodai nevelés hatására fejlődjenek. A közvetlen környezetni egyre pontosabb ismereteket szerezzenek, majd a sokrétű ábrázoló tevékenység során újraalkossák ezeket. Ennek eredménye a

kreatív esztétikum létrehozására, a tartalom és a forma összhangjának kifejezésére képes, éntudattal rendelkező gyermek nevelése.

Feladata

- Feltételek megteremtése: tapasztalat, élmény, lehetőség, eszközök, technikai ismeretek elsajátítása
- A látó-érzékelő rendszer, az alaklátás és formaállandóság, a kis és nagymozgások fejlesztése, a manuális érzékelés, a finommotoros mozgás és a szín észlelés fejlesztése.

A fejlesztés tartalma

A gyermekek a különböző ábrázoló tevékenységeken keresztül ismerkednek meg a különböző technikákkal, melyekre elegendő helyet, időt és bármikor elővehető eszközöket biztosítunk. Fontos, hogy a gyermek megkedvelje az adott tevékenységet. Újabb technika bemutatása csak a készség szint elérése után következzen. A technika fejlődése az önkifejezés magasabb szinten történő megvalósulását eredményezi. Csak ott és akkor segítsünk, ha szükség van rá: a fogásoknak, eszközök használatának, a technikai eljárások sorrendjének megismerésében. Az óvodai élet során sokféle tevékenység megszervezésére nyílik lehetőség:

Képalakítás: Rajzolás, díszítés, batikolás, kollázs, dombormű, agyagplakettek, síkbábok, álarok, díszletek festése, keveréssel előállított színek, zsírkreta és viaszkaré, különböző lenyomatok készítésének megismerés
A formára, színre, kompozícióra vonatkozó tapasztalatok: térkifejezés a kép síkján, egymás melletti, fölötti formákká. Színek alkotása, a festékkoldás, a színfoltok egymás mellé festésének lehetőségei. A formák, jelenségek jellemzőinek megfigyelése: színük, alakjuk, részformáik.

Plasztikai munkák: mintázás, játékok, modellek, bábok, ajándékok készítése, szövés, fonás, papírhajtogatás, barkácsolás, papírtépes-nyírás, ragasztás, varrás, kötözés eljárásainak megismerése.

A textil, a fa, agyag, gipsz, kartonok, hullámpapírok, természetes anyagok használata. Formára, anyagismeretre vonatkozó tapasztalatok és megfigyelések: a formák tagoltsága, részformái, az anyag formálhatósága.

Építés: Az építőjátékok változatos felhasználása mellett a közös játékoknak megfelelően nagyobb térben, nagyobb méretű elemekből összeállított térrészek, búvóhelyek, sátrak stb. építése.

Udvari játékok során nagy térbeli alakzatok létrehozása.

Makettek építése és berendezése a gyermekek által alkotott modellekkel, formákkal, tárgyakkal.

- Térbeli tapasztalatok és megfigyelések: tájékozódás térben, térrészek összefüggése, összekapcsolása átjárókkal, folyosókkal, alagúttal, úttal.
- Statikai tapasztalatok: egymásra rakott formák egyensúlyi viszonyai, stabilitás, labilitás, alátámasztási, lefedési lehetőségek.

Vízszintes, függőleges, kanyargó, ferde irányok.

- Arányviszonyok: alacsonyabb-magasabb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb stb.

A makettek és a hozzájuk készített kiegészítő formák egymáshoz viszonyított méretei.

Műalkotások nézegetése Róluk való beszélgetés hangulati, térbeli, formai és színbeli, elrendezésbeli szempontból. A környezetben látható esztétikus jelenségek megfigyelése. Művészeti albumok lapozgatása.

Az óvónő felkészültsége teszi lehetővé a sokszínűséget. A gyermekek igényeinek kielégítésére törekszik, hozzájárul környezetének izlésformálásához, esztétikai fejlődéséhez. Átveszi a család felől jövő pozitív kezdeményezéseket (természetes anyagok gyűjtése és felhasználása - termények -) és visszahat azokra.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

Élményeiket, elképzeléseiket vizuálisan képesek megjeleníteni. Színhasználatukban érvényesítik kedvelt szüleiket, és a valóságnak megfelelő színeket alkalmazzák. Használják a képi kifejezés változatos eszközeit.

Formaábrázolásuk változatos, képesek a megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat kiemelni. Emberábrázolásukban megjelennek a részformák (pl. szempilla, fülbevaló stb.), próbálkoznak a mozgásábrázolással is. Munkájuk kitartó, műveikről véleményt alkotnak. Gyakori az együttes alkotás. Képesek a térbeli kiterjedések felismerésére, a formai jellemzők megnevezésére. Részt vesznek az őket körülvevő tér átalakításában. Fejlettségi szintjük a részletgazdagságban, bonyolultságban, kompozíciókészítésben tükröződik. Díszítő jellegű, írás-előkészítő feladatokat szívesen oldanak meg. A balról-jobbra haladás, a ritmus tartásával nem okoz problémát.

ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉK

"Az óvodával, annak zenéjével foglalkozni nem mellékes kis pedagógiai kérdés, hanem országépítés." (Kodály Zoltán)

Helye a nevelés folyamatában

A zenei nevelés minden területén érvényesek Kodály Zoltán gondolatai, irányelvei. A zene közvetlenül váltja ki az érzelmeket, ezért elengedhetetlen része az általános nevelő munkának. A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Az értékes zene fogékonyra teszi az embert a szép befogadására, formálja ízlését, és emberi magatartását. A zenei nevelés a gyerekeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat, megszereteti az éneklést, énekes játékokat, szoktatja őket a szép, tiszta éneklésre. Fejleszti a gyermekek játékos zenei alkotókedvét, zenei emlékezetét, hallását és ritmusérzékét. A ritmusból fakadó harmonikus mozgás elősegíti mozgáskurtulójuk fejlődését.

Hatással van az értelmi fejlődésre: a társas együttlét örömet jelent, fejleszti a zene iránti fogékonyságot, a fogalom párok megértését. Szorosan kapcsolódik az irodalmi-matematikai környezet megismerésére nevelés -vizuális - anyanyelvi, valamint a testnevelés hasonló területeihez.

A néphagyomány és a művészi értékű zenei alkotások felkeltik érdeklődését és fejlesztik zenei műveltségét.

A zenei nevelés hatása megmutatkozik a zenei anyanyelv megalapozásában, a gátlások feloldásában, magatartásuk, közösségi érzésük kedvező alakulásában, testtartásukban, esztétikus mozgásukban. Zenei élményeket szereznek a gyermekek játék közben, kötött É3 kötetlen foglalkozásokon, egyéni érdeklődésük alapján.

Kodály Zoltán: "Zenét művelő, zenét élvező és értő magyar közönség kiművelése, amely a kisgyermekkorban kezdődik."

A gyerekeknek az éneklés Örömet szerezzen, belőle társas éneklés, zenélés alakuljon ki, és a zenei anyanyelv megalapozódjék. A néphagyományokból kiindulva a világirodalom remekeihez juttassuk el a gyerekeket.

Feladata

Az érzelmeken keresztül a zenei érdeklődés felkeltése, a zenei ízlés formálása, élménynyújtás. A népdalok és komponált gyermekdalok éneklése közben fejlődik hallása, éneklési készsége, ritmusérzéke, harmonikus szép mozgása.

A fejlesztés tartalma

Az éneklés, zenélés lehetőségeit az egész nap folyamán ki kell használni az egyéni fejlesztésre.. A jó zenei légkör átszövi az egész napot: a vidám, kiegyensúlyozott légkör megteremtésében fontos szerepe van.

Az óvónő hangja is a zenei légkörhöz tartozik, ezáltal hangszíne, hangereje, viselkedése minta a gyermek számára.

Az óvónő biztosítsa a zenei nevelés alapvető feltételeit: a megfelelő teret, esztétikus eszközöket és hangszereket, melyeket bármikor kedvük szerint használhassanak a gyerekek. A zenei érdeklődés felkeltésére a

legjobb módszer az énekelgetés, dúdolgatás, énekes játékok és a személyes kapcsolatok kialakítása. Az énekelgető óvónő érzelmileg hat a gyerekre, amely örül a közös játéknak és utánozza őt. Ahol az óvónő sokat énekel, ott a gyerekek is szívesen bekapcsolódnak, illetve maguk is kezdeményeznek.

A fejlesztés tartalma a korosztálynak megfelelő mondókákból, dalanyagból és zenehallgatási anyagból áll. Ehhez kapcsolódnak a környezet, illetve állathangok felismerése és hangutánzása, emberi hangmegnyilvánulások, hangadást kísérő mozdulatok, egyszerű játékos mozgások, táncos jellegű mozdulatok, mozgás improvizáció zenére.

Az óvónő feladata, hogy biztosítsa a zenei nevelés anyagának a gyermekek életkori sajátosságaira épülő kiválasztását, kapcsolódását környezeti és hagyományápoló tevékenységekhez. Segítse a gyermekek önmegvalósítását, képzeletének fejlődését, Önállóságát, kreativitását. Tartsa tiszteletben a gyermekek jogát a tevékenység elutasítására, s engedje bármikor bekapcsolódnak. Ezáltal nem kerül kudarchelyzetbe a gyerek. A szerepcserés játékoknál minden gyerek kerüljön sorra.

A zenei készségfejlesztő feladatok mindig egymásra épülnek, és mindaddig felszínen vannak, míg minden gyermek elsajátította. Az óvónőnek ismernie kell a zenei képességek fejlesztésének területeit, hogy tudatos tervező munkát végezhesen:

- Éneklési készség (tisztá éneklés, a gyenge hallású gyermek, a gyermekhang ápolása és fejlesztése)
- Zenei hallás fejlesztése (magas-mély, halk-hangos különbsége, belső hallás fejlesztése, hangszínek felismerése)
- Ritmusérzék fejlesztése (egyenletes lüktetés, ritmus illetve e kettő összekapcsolása, a gyors-lassú érzékelése, tánclépések, ritmushangszerek)

~ Zenei formaérzék fejlesztése (a motívumhangsúly kiemelése mozgással, dallam és ritmusmotívumok.)

- Zenei alkotókészség fejlesztése
- A zene hallgatására nevelés

Az óvónő tegye lehetővé, hogy a szülők is megismerkedjenek az óvodai dalokkal, mondókákkal, mozgásformákkal.

Igény szerint elégítse ki a szülők érdeklődését. A szülők abban tudnak együttműködni az óvodával, hogy meghallgatják, éneklésre biztatják gyermeküket, és maguk is énekelnek vele, illetve muzsikálnak neki.

A hagyományok ápolásában (pl. betlehemes játék, húsvéti népszokások) a népi gyermekjátékokra, dalokra, mondókákra, tánclépésekre építünk. Az évszakokhoz, népszokásokhoz kapcsolódó dalok, játékok, táncok kreativitásra készítetik a gyerekeket és fokozottan együttműködnek társaikkal. A zenében, mozgásban feloldódó, önmagát kifejező, boldog gyermek látványa a legnagyobb öröm, mely célunk és eredményünk egyaránt.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek önként és örömmel énekelnek. Egyszerű dallamotívumokat tisztán énekelnek vissza. A mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondják. Felismerik a gyors-lassú, halk-hangos, a magas-mély éneklés közötti különbséget. Felelgetős játékokat folyamatosan el tudnak énekelni. A dallamfelismerést és ritmusvisszaadást változatos formában alkalmazzák. Felismerik a természet és környezet hangjait, megkülönböztetik a hangszínek eltéréseit. Megismerik néhány hangszer hangját és megszólaltatásuk módját. Megérik a zenei motívumok hosszát. Egyöntetűen körbejárnak szép testtartással, kézfogással. Egyszerű táncos mozgásokat ismernek pl. dobantás, koppantás, átbújás, párválasztás, kifordulás stb). Változatos térformákat tudnak kialakítani. A dalokhoz játékos mozdulatokat, egyszerű játékokat találnak ki.

A bemutatott élőzene, műzenei szemelvények, más népek dalainak figyelmes hallgatása örömet jelent számukra.

MOZGÁS

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodába kerülő, egészséges gyermekek szívesen mozognak A mozgásnak az egész: óvodáskorban jelentős szerepe van, mivel a mozgás útján szerzett tapasztalatok érthető és **pl** feldolgozható információt jelentenek.

A mozgás a gyermekek napi tevékenységében szinte állandóan jelen van és a testnevelés keretein belül tervszerűen és egy érte szabottan valósítja meg feladatait. Az egészséges életmód területén hozzájárul ahhoz, hogy a számtalan tevékenység - főként a szabadban - a gyermek természetes igényévé váljon. Hozzájárul az értelmi nevelés megvalósításához, a különböző mozgások ismétlésével, felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája. A testrészek, a testi irányok megismerésével gyarapodnak ismereteik. A hallott, látott és elvégzett cselekvések elősegítik a fogalomalkítást és a keresztcsatornák fejlődését. A gyermek saját mozgásos képességeinek megismerésével fejlődik "én"tudata, szociális énjé. A közös mozgások öröme elősegíti a társas kapcsolatok alakulását, a társakhoz való alkalmazkodást. Mozdulás közben fejlődik Önuralmuk, együttműködő képességük, akaratuk. Kialakul egészséges versenyszellemük. A személyiség sokoldalú fejlesztése, változatos tevékenykedtetésen, fizikai aktivitáson keresztül. A szellemi aktivitás, alkotó gondolkodás segítése.

Feladatok

- Fizikai állóképesség fejlesztése
- Önértékelés, önbizalom növelése
- Nagy és finommozgások és a fizikai erőnlét fejlesztése (egyensúly, szem-kéz, szem-láb koordináció, ritmusérzék)
 - Testséma fejlesztése (tesztrészek, testkoordináció, kezesség, lateritás, dominancia)
 - Vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó illetve kiegészítő mozgások
- Problémamegoldó képesség erősítése, mozgásos tevékenységgel elvégzett feladatmegoldásokkal
 - **Mozgással kapcsolatos szókészlet fejlesztése**
 - Egészséges versenyszellem kialakítása.

A mozgásfejlesztés tartalma

A mozgásprogram magában foglalja a gyermekek kötetlen, motivált mozgástevékenységet, a konkrét fejlesztést szolgáló testnevelést, testedzést és ügyességet fejlesztő sportprogramokat.

A szabad mozgástevékenységnél áll a természetes mozgáskedv és mozgásigény kielégítése

A mindennapos testnevelés a gyermek napirendjében fontos szerepet tölt be, frissíti, edzi őket, elősegíti mozgásszintjük és testi képességeik fejlődését. Mozdásanyaga a testnevelési foglalkozások anyagához kapcsolódik, időtartama a gyermekek fejlettségétől függ. Helyszíne a csoportszoba illetve az udvar. Testnevelés foglalkozások kötelezően szervezett foglalkozások, amelyek természetesen nem jelentenek kényszert a gyermek számára.

A gyermekek a különböző nehézségű feladatokat fokozatosan, egyéni képességeinek megfelelően sajátítják el. Fontos, hogy folyamatosan mozogjanak és a mozgás öröme legyen számukra.

Ügyességfejlesztő sportprogramok elsődleges célja az egészséges életvitel megalapozása a családi nevelés befolyásolása A szülőkhöz való együttműködés, a sporttevékenységben való alkalmi együttműködés hozzájárul a szülők meggyőzéséhez a mozgás fontosságáról, személyiségfejlesztő hatásáról.

A mozgásos játékoknak különösen nagy szerepe van a nyári időszakban, a nyári élet tartalmasabbá válik általa, kiegészíti a víz és a levegő edző hatását. Mindezekhez meg kell teremteni a feltételeket.

A gyermekek mozgását az óvodában úgy szervezzük, hogy minden gyermek számára biztosított a mozgáslehetőség, amit szervezete és idegrendszere megkíván.

Mozgásukat az óvónő csak akkor korlátozza, ha az veszélyt jelent saját vagy társai testi épségére. Feladatunknak tartjuk, hogy a mozgás hozzátartozzon az óvodai életformához és örömforrás legyen.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek szeretik és igénylik a mozgást
- Ellenállóképességük, edzettségük, alkalmazkodóképességük társakhoz és szabályokhoz kifejlődött
 - Ismerik az eszközök nevét és a gyakorlatokhoz kapcsolódó kifejezéseket

- Mozgásuk összerendeződött
- Erőnlétük, egyensúly érzékük, ritmusérzékük kifejlődött
- kitartóan képesek a feladatok elvégzésére (futás, járás, egyensúlyozás, irányváltoztatás, téri tájékozódás, térben mozgás, eszközös játékok, kúszás, ugrás)
- Játékos és versenyhelyzetekben megfelelő akarattal, fantáziával, kreativitással, önálló szervezéssel vesznek részt. Magatartásukban megnyilvánulnak olyan erkölcsi tulajdonságok, mint a felelősségérzet, segítőkészség stb..
 - Figyelmük, gondolkodásuk, emlékezőképességük, ötletességük megfelelő szintű.

MUNKA

Helye a nevelés folyamatában

A munkára nevelés az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, amely áthatja a gyermek mindennapi tevékenységének egészét. A munka és a munka jellegű játékos tevékenység a személyiségfejlesztés egyik eszköze is. A gyermekek mindennapi munkálkodásuk közben ismerkednek környezetükkel. Az őket körülvevő tárgyi világról egyre pontosabb információ birtokába jutnak. Nemcsak megtanulják a munkaeszközök célszerű használatát, hanem használatuk közben bemozognak az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetük, megtanulnak eligazodni környezetük térbeli viszonyai között, mozgásos, tapintásos, vizuális információkat szereznek a világról.

A kedvvel végzett munka hatására alakul ki a gyermekekben a munkavégzés készsége és szokása. Munkavégzés során alakul kötelességtudatuk, felelősségtudatuk, erősödik kezdeményezőképességük, fejlődik együttműködési képességük, szociális magatartásuk, társas-kapcsolataik is. Megtapasztalja azt is, hogy az ember folyamatosan alakítja, változtatja kellemesebbé, célszerűbbé teszi környezetét - vagy éppen ellenkezőleg. Fontos nevelési eszköz, nevelőereje nagy hatású, mert elősegíti a gyermekekben a munka játéktól eltérő jegeit, izlésformáló hatásával fejleszti esztétikai alkotóképességüket.

Célja

A gyermek egész személyiségének alakítása, fejlesztése az óvodai élet során megszeretett és megkedvelt munka illetve munka jellegű játékos tevékenységeken keresztül.

Feladatok

- Lehetőség biztosítása a gyermek számára olyan munkák végzésére, amelyek fejlesztik képességüket, gazdagítják személyiségüket.
 - Tapasztalat útján fedezzék fel a munka hasznosságát, szükségességét.
- Éljk át a munka örömet, tanulják meg tisztelni a munkát végző embert, munkavégzés közben alkalmazkodjanak egymáshoz.
- Becsülik egymás munkájának eredményét.

A fejlesztés tartalma

Feltételek megteremtése

Teremtjük meg a gyermekek számára az életkorukhoz, erejükhez mért munkalehetőségeket. Az óvoda lehetőségei alapján kapjanak tartalmilag gazdát, változatos feladatokat. A munkához megfelelő munkaeszközök biztosítása szükséges, amelyek könnyen kezelhetők és nem balesetveszélyesek. Meg kell teremteni a munkavégzéshez a nyugodt, kiegyensúlyozott légkört. Az önálló munkavégzéssel módot kell adni hogy a gyermekek a szükséges készségeket elsajátítsák, gyakorolják, lássák munkájuk célját, hasznosságát.

Munkafajták - munka jellegű tevékenységek

- a. Mindennapi élettel kapcsolatos munkák: Önkiszolgálás, terennrendezés, terítés, elrakódás

- a. Alkalmoszerű munkák: - kerti munka, udvarrendezés, levelek, ágak összegyűjtése
- segítés a felnőtteknek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek képesek szükségleteiknek megfelelően önállóan ellátni magukat. Az alkalmoszerű tevékenységet szívesen végzik, nem tartják tehernek. Segítenek az óvoda rendjének, tisztaságának fenntartásában.

A munkavégzéshez szükséges eszközök, szerszámok célszerű használatát ismerik. Segítenek, ahol erre szükség van.

TANULÁS

Helye a nevelés folyamatában

A tanulás az elsajátítás azon formája, melynek eredményeként valami ismeretlennek a tudásához jutnak. A tanulás egyszerűen: ismeretszerzés, jártasságok, készségek elsajátítása, képességek kifejlesztése.

Az óvodai nevelésben olyan tanulási formát kell kialakítani, amely figyelembe veszi a gyermekek életkori sajátosságait, mindenkor fejlettségi szintjét, jelzi a fejlődésbeli lemaradásait, megadja az egyénre szabott feladatokat.

Óvodáskorban a tanulás nevelésközpontú, a gyermekek nem elméleti síkon ismerkednek az őket körülvevő környezettel, hanem gyakorlati szinten. A gyermekek legnagyobb értelmi teljesítményét az anyanyelv elsajátítását az önkéntelen figyelem által vezérelt spontán utánzástól hajtva valósítja meg. Ez a mintakövető utánzás a tanulás legfőbb formája. A tanulási folyamat alapját az érzékelés, észlelés útján szerzett tapasztalatok képezik. A tapasztalatokhoz változatos tevékenységeken keresztül vezet el az óvónő a gyerekeket. Tevékenysége során képességei fejlődnek, komplexek, a részeken keresztül hatva az egészre, a személyiségre.

Az óvodában a tanulás egyrészt spontán, másrészt a nevelési célok érdekében sajátosan szervezett tevékenység. A megismerés fokozatosan eljut a képszerű, szemléletes gondolkodás szintjére. A fogalmi gondolkodás csak később kezd kialakulni. A szóbeli kifejezés a gondolkodás és a beszéd tudatossá válásának, az értelmi képességek fejlesztésének fontos eszköze. A tanulás a gyermek világméretének alakulását is befolyásolja. Hatására a tapasztalatok rendeződnek. Pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük és gondolkodásuk, képessé válnak problémák felismerésére és megoldására.

Célja

Sokoldalú cselekedtetés közben fejleszteni a gyermekek értelmi képességeit, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakulásával az iskolai életmódra való előkészítés.

Feladatok

- A tanulás feltételeinek megteremtése
- A tanulás tervezése
- A tanulás irányítása

A fejlesztés tartalma

A nyugodt tanulás feltételeit az óvónőnek kell kialakítania: A tanulás alapfeltétele a nyugodt, szeretetteljes, előítélet mentes, meleg-korlátozó légkör, melyben tiszteletben tartjuk: az elmélyülten játszó gyereket, szándékát és döntési jogát.

A célszerűen berendezett csoportszoba, a jól átgondolt szokásrendszer, a lehetőségek megteremtése a gyermek szükségleteinek kielégítésére: - közlés, önkifejezés, szereplés, versengés, tevékenységek stb. - mind feltétele nevelési rendszerünkben a tanulásnak.

Tervezés. Az óvodai nevelés ideje alatt (3 éves kortól 6-7 éves korig) a gyermekek több alkalommal megtapasztalhatják ugyanazt az eseményt (pl. időjárás változás, szokásváltozás stb.) és így egyre magasabb szintű ismeretekre tesznek szert. A tervezés fontos követelménye, hogy az újabb tapasztalatok és ismeretek szorosan kapcsolódjanak a már meglévőkhöz, tartalmuk fokozatosan mélyüljön, bővüljön. A tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlettségét és ennek ismeretében határozzuk meg az aktuális feladatokat minden nevelési területen. A tervezésben tükröződik az óvónő felkészültsége, műveltségi szintje, önmagával és a gyerekekkel szembeni igényessége. Az éves nevelési-oktatási tervben kijelölt ismereteket a heti terv szerint valósítjuk meg.

Az ismereteket, tapasztalatokat spontán, játékos tapasztalatszerzés, játékos, cselekvéses tanulás, kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés, irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, gyakorlati problémamegoldás formájában biztosítjuk. Különösen fontos, hogy az 5-6-7 évesek rendszeresen részt vegyenek a tanulási folyamatban. A kudarcok kiküszöbölése rendkívül fontos, mert a siker öröme motiválja a gyermeket az újabb megismerésre, tapasztalatszerzésre. Lényeges elem a folyamatosság és folytathatóság, mely a tevékenységek időkereteinek, az egyéni adottságok szabadabb kifejeződését jelenti.

Az óvónőnek tudnia kell, hogy melyik gyermeket mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Az óvónő felelősséggel tartozik minden gyermek fejlődéséért.

Az óvónő a gyermek önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítja az ismeretszerzés folyamatát.

A gyermekek tevékenységi vágyának kielégítése az eredményes tanulás elengedhetetlen feltétele. A problémaszituáció szellemi aktivitásra ösztönöz. Az önállóság is erős motiváló tényező lehet, ezért az óvodai tanulás mindig cselekvésre épül. A szemléletesség, a tárgyak, jelenségek sokoldalú, érzékletes megjelenítése. Az óvónő a gyermekek kérdéseire, megjegyzéseire építve vezeti az ismeretszerzés folyamatát. Az óvónő segítse elő, hogy minden gyerek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjék. Ezért a gyerekeket egyéni fejlettségüknek megfelelően differenciált feladatadással készítse a sokoldalú tevékenységre. Tapasztalatszerzésüket úgy irányítsa, hogy az a gondolati feldolgozást is segítse. Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül, mindvégig játékos jellegű marad. Az óvónővel és a társakkal való együttműködésben alakulnak közösségi tulajdonságaik. A tanulásirányítás a gyermekek folyamatos megfigyelésére épül. Buzdítással növeljük a gyermek önbizalmát, differenciált értékelésével elősegítjük önértékelésének fejlődését. A tanulás tartalma, vagyis a tapasztalatok, ismeretek elsősorban a gyermekek közvetlen (természeti-társadalmi) környezetéből származik.

A gyermekek csoportba sorolását nagy körültekintéssel kell szervezni. A egyes életkorú csoportokban az évisméltés nem okoz problémát.

A tanulás alapja tehát az óvónő és a gyermekek kölcsönös egymásra ható közös tevékenysége, amelyet az óvónő az előre megtervezett feladatok alapján a gyermekek részvételével, megnyilatkozásaikhoz, egyéni fejlettségükhöz igazodva szervez és irányít. Az óvónő biztosítja a tanulás tapasztalatszerző, képességfejlesztő, ismeretközvetítő hatásának érvényesülését.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Képesek azonosulni az óvónő által meghatározott feladattal. Kialakul bennük az igény, hogy a feladatokat sikerrel oldják meg. Megkezdődik az önellenőrzés képességének alakulása, kifejlődik együttműködő képességük. Kialakulnak a közösségi élet szempontjából fontos normák, együttélési szabályok (egymásra figyelés, egymás meghallgatása, segítségadás stb.) Hozzászoknak saját tevékenységük ellenőrzéséhez, segítőkészséggel értékelik egymás megoldását. Az iskolai tanulás megkezdéséhez rendelkeznek megfelelő ismeretekkel, készségekkel, képességekkel, önfegyelmekkel.

V. AZ ÓVODÁBA ÉS ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI:

A gyermek általában 3 éves korra éri el az óvodaérettséget, azaz az óvodai élethez szükséges testi, lelki és szociális fejlettséget.

Az óvodai felvétel, elhelyezés folyamatos.

A 3 éves gyermekek sem egyformán és egyszerre lesznek óvodaérettek. Ezért feltétlen ismerni kell a korcsoportra jellemző sajátosságokat és a gyermekek egyéni érésének, fejlettségének megfelelően kerüljön sor az óvodai élet megkezdésére. Nagy szerepet szánunk ebben az: óvoda orvosának, védőnőjének és az óvónőknek. A szülők megfelelő felvilágosítása, lehetőség biztosítás a fokozatos, folyamatos befogadásra.

AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI:

Az iskolába lépés feltételei

Az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

Testileg egészségesen fejlődő gyermek eljut az első alakváltozáshoz. Teste arányosan fejlett, teherbíró, mozgása összerendezett, harmonikus. Erősen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A 6 év körüli kisgyermek vágyik az iskolába, becsvágya támad, hogy iskolás legyen. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Téri-észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának különös jelentősége van.

Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama

Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik tartalma, terjedelme.

Kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodás,

Érthetően, folyamatosan beszél, kommunikál, érzelmeit érthető formában megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei nevét, foglalkozását. Felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat.

Ismeri az időjárás összefüggéseit, az alapvető viselkedési szabályokat, amelyek a környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

Elemi mennyiségi ismeretei vannak

Az óvodáskor végére szociálisan is éretté válik az iskolára. A szociálisan érett gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes az együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival. (ygy) Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését, az akarat és önfegyelem megfelelő szintje jellemzi.

Feladattudata kialakulóban van. s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Ezt a tevékenységet kitartásának, önfegyelmének, munkatempójának, önállóságának alakulása biztosítja.

Általában akkor tartjuk a gyermeket iskolaérettnek, ha az iskola első osztályának normaszertű követelményeit képes teljesíteni, magatartásával megfelelő módon tud beilleszkedni az: iskolai közösségbe és akinek az egészsége nem károsodott.

VI. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

A CSALÁD, SZÜLŐKKEL VALÓ KAPCSOLAT

Alapelveink

- A nevelésben a család szerepe az elsődleges, az óvoda épít rá és kiegészíti azt.
- Az óvónő fogadja el a szülőt, még akkor is, ha a gyermeknevelésben hiányosságokat tapasztal.
 - Kapcsolatában éreztesse az őszinte segítő szándékot.
 - A kapcsolat épüljön a tapintatra és mélyüljön el a közös programok során.
- Az óvónő ismerje a család szokás és szabályrendszerét és tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak alakításában.
- A szülők kapjanak megfelelő tájékoztatást a helyi nevelési programról, képviselőik által kísérik figyelemmel annak beválását.

Óvodánkban a szülők képviselőjét az SZMK látja el. 2 vezetőségi tagja van, az ő képviselőjükkel vesznek részt a szülők az óvoda életében.

Kapcsolattartás formái:

- Napi beszélgetések, információk a gyermekek állapotáról.
- Családlátogatások
- Szülői értekezletek
- Nyitott óvoda vagyunk, a szülő bármikor betekinthez az óvoda életébe, napi munkájába, de nem zavarhatja a csoport életét.
 - Közös programok szervezése (gyermeknap, kirándulások stb.)
- SZMK programok (munkadélutánok, rendezvények, stb.), melyek által anyagi támogatást is nyújtanak az óvodának.

KAPCSOLATOK KÜLSŐ INTÉZMÉNYEKKEL

Iskola: Fontosnak tartjuk az óvodából iskolába történő zavartalan átmenetet, ennek érdekében az együttműködés összehangolását.

Az óvoda iskolára felkészítő munkája akkor eredményes, ha a gyermekek örömmel, bizalommal és érdeklődéssel várják az iskolát. Az óvónő és a tanítónő tegye lehetővé, hogy a gyermekek pozitív élmények útján megismerkedjenek az iskolai életmóddal. Tegyenek kölcsönös látogatást, a gyermekek ismerkedjenek leendő tanítójukkal (Mikulás, ünnep stb.)

Az óvónó adjon tájékoztatást a gyermekek fejlődéséről, egyéni fejlődési üteméről, Az egyéni bánásmód tapasztalatairól és az esetleges várható alkalmazkodási nehézségekről.

Az óvónó kísértje figyelemmel a gyermekek iskolai beilleszkedését. A fejlettség szerinti beiskolázásra az óvónó folyamatos megfigyelése, tapasztalatai, orvosi szakvélemény alapján kerüljön sor. Ha a beiskolázás eldöntéséhez kiegészítő vizsgálatra van szükség, alkalmazhatja a DIFER-t illetve forduljon nevelési tanácsadóhoz.

Intézmények:

A Könyvtár és a Művelődési Ház sajátos lehetőségeit tudatosan használja fel az óvónó nevelőmunkájában, úgy, hogy segítse elő a nevelési feladatok sokoldalú megoldását. Ismerkedjenek a könyvtárral, egy-egy könyvet kölcsönözzenek óvodai tevékenységeikhez.

Vegyenek részt a gyermekek részére szervezett színházi előadáson, hangversenyen, szervezzenek kiállítást gyermekmunkákból. Az óvónó kapcsolódjék be az óvodáskorú gyermekek számára szervezett speciális programok megszervezésébe

Állandóan kapcsolatot tartunk a község háziorvosával, fogorvosával és védőnőjével.

Önkormányzatunk figyelemmel kíséri az óvodában folyó munkát, a Képviselő testület előtt évente beszámolunk a nevelőmunkánkról, az óvoda életéről. Vizsgálják a fenntartás, működés feltételeit, szükség esetén támogatják kéréseinket, pályázatainkat.

Kapcsolatot tartunk a Nevelési Tanácsadóval, szükség esetén logopédus segítségét kérjük.

VII. SPECIÁLIS FELADATOK, SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN

A gyermekvédelem szempontjából nagy előny számunkra, hogy kicsi a település, és alig van fluktuáció. Minden családot régóta és jól ismerünk. A társadalmi és gazdasági viszonyok változásával magasabb lett a mindennapi gondokkal, megélhetéssel küzdő családok száma, de ez a helyzet nem vonta maga után a veszélyeztetettség arányának növekedését. Szerencsére minden gyermeket fel tudunk venni, így lehetőségünk van a speciális segítséget igénylő gyermekek és családok segítésére. Célunk, hogy személyiségfejlesztő programunkkal enyhítsük a szociokulturális ártalmakat, megelőzve a magatartási és tanulási zavarok kialakulását.

Feladatunk megelőzni, enyhíteni, elhárítani azokat a hatásokat, amelyek a gyermekekben károsító jellegűek, és segíteni azoknak a hatásoknak az érvényesülését, amelyek hozzájárulnak: a gyermekek zavartalan fejlődéséhez.

Az óvodai gyermekvédelem magában foglalja az egész gyermekközösségre kiterjedő, minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztéséért kifejtett pedagógiai tevékenységet. Minden óvónó feladata, hogy a gyerekekre való fokozott odafigyeléssel időben fedezze fel a személyiségfejlődési problémákat (nehezen nevelhetőség, testi, szellemi fejlődésben való elmaradás). Az óvónó feladata a gyermek megismerése az anamnesztikus adatok rögzítése, fejlődési útjának követése. A hiányosságok észlelése esetén egyéni bánásmóddal, fejlesztéssel próbál segíteni, ha szükséges, szakember segítségét kéri (pl.logopédus). Ha a gyermek fejlődését, életét veszélyeztetettnek látja a családban és a család segítésére tett erőfeszítései nem járnak eredménnyel, akkor külső segítséget kell igénybe venni (gyermekjóléti szolgálat, családsegítés, védőnő, stb.)).

A gyermekvédelmi megbízott feladatai

- Minden tanév elején tájékozódik a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekekről.
- Kapcsolatot tart az óvónőkkel, SZMK-val, orvossal, védőnővel, gyermekjóléti szolgálattal, családsegítéssel.
- Javaslatot tesz segélyezésre, nevelési tanácsadóba irányításra.

- Figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos szakirodalmat, továbbképzéseken részt vesz és tájékoztatja kollégáit.
- Gyermekvédelmi kimutatást vezet, mely tartalmazza a veszélyeztetettek és hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetűek számát és a veszélyeztetettség okait.

SPECIÁLIS FELADATOK

A gyermekek orvosi vizsgálat után jönnek óvodába. Ha a gyermeknek olyan fejlődési rendellenessége vagy speciális fejlesztés iránti igénye van, ami az óvodában megoldható, akkor ott kell megszervezni a fejlesztését. Amennyiben a gyermek egészségi problémái, magatartása, viselkedésének zavara meghaladja az óvodai nevelés lehetőségeit, akkor az óvónő feladata, hogy a gyermeket és szüleit a megfelelő szakemberhez irányítsa. Ehhez igen nagy tapintatra van szükség, ha lehetővé tesszük a szülőnek, hogy maga győződhessen meg a problémáról, az óvodai tevékenység közben, akkor könnyebben fogadja el, hogy megfelelő szakember segítségét kell igénybe venni a gyermek fejlesztése érdekében,

SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

A gyermekek képességeinek kibontakoztatása érdekében az óvodában a gyermekek és a szülők érdeklődése alapján és lehetőségeink figyelembevételével helyt adunk:

- idegen nyelvvvel való ismerkedésnek
- speciális mozgáskoordinációs fejlesztő foglalkozások szervezésének
- hitoktatásnak
- táncmuzikális foglalkozásnak
- úszásoktatásnak

VIII. AZ ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS RENDSZERE

AZ ÓVODA IRÁNYÍTÁSI-SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

Napközintézményes óvodaként működünk.

Irányítás felépítése:

Zsana Község Képviselő-testülete

Óvodavezető

Közalkalmazotti képviselő

SZMK elnöke

Az óvodavezető a munkáltatói jogokat gyakorolja az óvodában közalkalmazotti viszonyban állóknál (5 fő). Az intézményvezető felett munkáltatói jogkört gyakorol a polgármester. Az intézmény szakmai szempontból önálló. Szervezetével és működésével kapcsolatban minden olyan ügyben dönt, amelyet jogszabály nem utal más hatáskörbe. Az óvodavezető az intézmény egyszemélyi felelős vezetője.

Hatáskörébe tartozik a mindenkori költségvetésből és egyéb forrásokból (pályázatok, rendezvények) a működés személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása. Feladata: az óvodai nevelőtestület vezetése, a pedagógiai munka irányítása, ellenőrzése, jogszabályok, rendeletek betartásával zökkenőmentes működtetés, az érdekképviseleti

szervekkel, fenntartóval, Pedagógiai Intézettel, nevelési tanácsadóval, szakmai szervezetekkel való együttműködés. Az SZMSZ-ben és a Közalkalmazotti Szabályzatban a vezetésre vonatkozó pontok betartása (intézményünkben szakszervezet nem működik), az óvoda ügyvitele.

Szülői Munkaközösség

A szülők a közoktatási törvényben meghatározott jogaik és kötelezettségeik gyakorlása érdekében szülői munkaközösséget hoztak létre. Irányítása: 2 tagú vezetőség, melyet évente választanak egy elnökkel. A szülők képviselőjével az óvodavezető tartja a kapcsolatot.

AZ ÓVODAI CSOPORTOK ÉS A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

Legfontosabbnak tartjuk a gyermekek folyamatos megfigyelését, megismerését, mert ez az alapja a személyiségfejlesztésnek.

Ezért minden gyermekről egyéni feljegyzést vezetünk, ennek szempontjai:

- Pszichés fejlődés
- Mozgásfejlődés
- Beszédfejlődés
- Értelmi fejlődés
- Érzelmi élet fejlődése
- A szociális magatartás fejlődése.

A megfigyelések eredményei alapján fejlesztjük a gyermeket illetve kérjük megfelelő szakember segítségét, pl. logopédus, stb.

Az éves értékelés során vizsgáljuk:

- hogy a tervezett fejlesztések hatására megfigyelhető-e a gyermek viselkedésében változás, fejlődés
- Megvalósultak-e az óvoda alapvető feladatai (egészséges életmód biztosítása, a gyermek szocializációja, érzelmi, anyanyelvi, értelmi és testi fejlődése).

A pedagógiai munka dokumentálásának rendszere:

Óvodavezető éves munkaterve

Csoportok tervező munkája:

Csoportnapló vezetése a megfelelő tartalmakkal (nevelési terv, értékelése, ütemterv, stb.)

Egyéni fejlődési naplók vezetése

Felvételi és mulasztási napló vezetése

A HELYI NEVELÉSI PROGRAM ÉRTÉKELÉSE

Az értékeléssel kaphatunk választ a program gyakorlatban történő bevalásáról. A célokat és a megvalósulás szintjét elemezzük és értékeljük a tapasztalatokat. A közös kidolgozás során mindenki véleményével alakítja, formálja. A bevezetés előtt minden óvodapedagógus és minden dolgozó megismerkedik a célokkal, feladatokkal. Megismertetjük a szülőkkel.

Az ellenőrzés tervszerű, előre megbeszélte szempontok és spontán ellenőrzésekkel történik. Az ellenőrzések célja: A nevelési célkitűzések, a program szellemiségének megjelenése a mindennapi munkában. Hatása a gyermekek fejlődésében, a nevelők munkakedvére. A szülők véleménye. A pozitív tapasztalatok, eredmények megerősítése, a hiányosságok feltárása. Az ellenőrzés általános tapasztalatait értékeljük, megvitatjuk, a jó módszereket megvalósításra ajánljuk, a hiányosságokat megszüntetjük.

Programunk célkitűzéseit mindenkinek kötelező betartani, de a mindennapi munkában az óvónők felkészültsége, egyénisége, módszertani szabadsága érvényesül. Felülvizsgálata öt évenként történik, és az alábbiakra terjed ki:

- Az óvodai nevelés országos alapprogramja és a helyi program követelményeinek összevetése
 - A helyi program globális koncepciójának megítélése

- A globális koncepció és a csoporttervek összevetése
- A fejlesztés területeinek összehasonlítása
- Az ellenőrzés, értékelés bírálata
- A feltételek vizsgálata (személyi, tárgyi, anyagi).

Szervezése: A vizsgálat megtervezése, munkaprogram elkészítése, a vizsgálat lebonyolítása, következtetések levonása.

Az értékelő munkánk során problémáinkkal szaktanácsadóhoz, szakértőhöz fordulhatunk.

X. ZÁRADÉKOK

1. ZÁRADÉK

A zsanai Duruzsoló Óvoda Helyi nevelési programjának módosítását megismertük és elfogadtuk.

Óvoda nevelőtestülete:

1.
2.
3.

A Helyi nevelési program érvényes: 1999. 09. 01-től határozatlan ideig Felülvizsgálata: 5 évenként.

Zsana, 2013. 10. 01.

2. ZÁRADÉK

A zsanai Duruzsoló Óvoda Helyi nevelési programjának módosítását megismerte és véleményezte a Szülői Munkaközösség:

.....

SZMK elnöke

Zsana, 2013. 10. 15.

MELLÉKLETEK

1. Számú melléklet:

Az óvodának a program céljaihoz rendelt eszközrendszere

Meglévő eszközök: Játékok:

- minden csoportban az alapjátékok és eszközök rendelkezésre állnak
- képességfejlesztő játékok biztosítottak
- udvari játékok megfelelőek

Anyanyelvi és irodalmi neveléshez:

- maszk- és bábkészlet áll rendelkezésünkre
- mesekönyvek, leporellók, szakkönyvek folyamatosan bővítjük.

Testneveléshez:

- mozgás-ügyesség, koordináció fejlesztő eszközök: bordásfal, GREISWALD,
- talajtorna eszközök és kéziszerkes hiányosak

A külső világ tevékeny megismeréséhez:

- környezeti világunk képes kirakói
- audiovizuális eszközök (TV, diapozitívok, videó)
- MINIMAT-matematikai készlet
- logikai készlet.

Ének-zenéhez:

- gyermekhangszerek, ritmust játszó
- zörejkeltők
- dallamjátszó

Ábrázoláshoz:

Az alapvető eszközöket, anyagokat évente tervezzük szükség szerint a költségvetésben.

**A ZSANAI DURÚZSOLÓ ÓVODA HELYI ÓVODAI
PROGRAMJÁNAK KIEGÉSZÍTÉSE A SAJÁTOS NEVELÉSI
IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK IRÁNYELVEIVEL ÉS
FELADATAIVAL
2006.**

A fenntartó és az óvoda feladatai, felelőssége

***1/1* A fenntartó feladatai**

A közoktatási törvény kötelezettséggént írja elő az integrált oktatás-nevelés biztosítását, vagyis a magyar hivatalos szabályozás félreérthetetlenül támogatja az integrált nevelést-oktatás. Ezzel egyidőben rendeletekkel gondoskodik a megfelelő feltételek, a minél optimálisabb körülmények biztosítására is. Az érintett szülők joga, hogy a polgármester segítségét kérhetik ahhoz, hogy sajátos nevelési igényű gyermekük óvodai neveléséhez a szükséges feltételeket megteremtse /Kt. 13. § (5)/. Ezt támasztja alá az a paragrafus is mely szerint a községi...stb. önkormányzat köteles gondoskodni a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásáról, amennyiben azok a többi gyermekkel együtt nevelhetők. (Kt. 86. § (2)).

Ennek értelmében **Zsana Község képviselő testülete az Alapító okiratot felülvizsgálta, és módosította. Az óvoda a továbbiakban, - a többi gyermekkel együtt, azonos csoportban — integráltan valósítja meg a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását.**

Az Alapító okiratban foglalt feladatok alapján az óvoda kiegészíti helyi óvodai nevelési programját, és jóváhagyásra benyújtja a fenntartónak.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének feltételei abban az esetben teljesülnek, ha a megfelelő dokumentumok és személyi feltételek is egyöntetűen rendelkezésre állnak, melyet a fenntartó az emelt normatív támogatásból tud megsegíteni.

Ebben az esetben ha ez meg van, a fenntartó az általa működtetett közoktatási intézményben tanulói (óvodai) jogviszonnyal rendelkező sajátos nevelési igényű gyermek után emelt normatív, illetve kiegészítő támogatást vehet igénybe a gyermek szakvéleményében foglaltak alapján.

2J Az óvoda feladatai, lehetőségei

Az Alapító okirat alapján az óvoda felülvizsgálta személyi és tárgyi feltételeit.

A helyi nevelési program kiegészítését elkészítettük.

Nem szegregált, hanem integrált óvodai csoportokat alakítottunk ki.

a. / Személyi feltételek

Az óvodapedagógusok által végzett tanfolyamok:

- 1 fő Óvodáskorú gyermekeket fejlesztő differenciáló pedagógus képzés 90 óra
- 1 fő Egyéni képességfejlesztés az óvodában 30 óra
- 1 fő Magatartászavarok prevenciója az óvodában 30 óra
- 1 fő Logopédiai ismeretek az óvodáskorú gyermek kommunikációs kép. feji. 160 óra
- 1 fő Felvételt nyert Juhász Gyula Gyógyped.Főiskola:
A tanulásban akadályozott gyermekek fejlesztése szakára, 2006-ban

Eddig megbízással kijáró szakpedagógusok:

- logopédus
- gyógypedagógus

A 128, § (5) d) alapján megerősítést kaptunk, hogy továbbra is alkalmazható, aki óvónői oklevéllel rendelkezik, és szükség esetén szakszolgálati segítséget, „utazótanári” konzultációt veszünk igénybe.

A továbbiakban is a segítségnyújtásra megfelelő szakszolgálati partnert keresünk szükség esetén, a fogyatékoságnak megfelelően, akivel szerződést kötünk (a fenntartó együttműködésével) a feladat ellátására, az emelt normatíva terhére.

így a személyi feltételek biztosítottak.

a. /Tárgyi feltételek

Az emelt normatív támogatást az óvoda fejlesztő eszközök beszerzésére is fordíthatja, a sajátos nevelési igényű gyermekekhez igazítva. (Szakmai anyagok, fejlesztést elősegítő eszközök).

c./ Dokumentáció

A feladat ellátásához megfelelő dokumentáció biztosítása is szükséges. A szakszolgálatokkal kötött szerződésen és az óvodapedagógus munkaköri leírásán túl a fejlesztésről vezetett **egyéni dokumentumokat is biztosítani kell.**

A HNP mellett kötelező alapidokumentum az óvodákban a gyermekek **személyi fejlődését** figyelemmel kísérő dokumentációs rendszer.

A sajátos nevelési igényű gyermekeknél még plusszként a fejlődési napló vagy a speciális fejlesztési dokumentumok a csoportnaplótól függetlenül az egyéni előrehaladás, fejlődés mutatóit tükrözi. Ezt a megfigyelési, mérési eszközt valamennyi gyermekről vezetnünk kell.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében ez a dokumentum **az egyéni fejlesztési tervüket és fejlődési mutatóikat is tartalmazni fogja.** Ezzel **igazolható**, hogy az adott gyermek **valóban megkapta a számára előírt egyéni fejlesztést.**

Zsana, 2006.augusztus 03.

Helyi óvodai programhoz kapcsolódó kiegészítések

- Az óvoda nevelési célja

Kiegészítés: Figyelembe kell venni, a különleges gondozási igényt a sajátos nevelési igényű, gyermekeiméi

- Általános alapelveink

Kiegészítés: Célunk, hogy a sérült kisgyermek hannonikus személyiségfejlődését, sikeres próbálkozásait értékelő, másságát elfogadó környezetet biztosítsunk.

- Az iskolába lépés feltételei

Kiegészítés: A különleges gondozási- nevelési feladatok végrehajtásával, a szakemberek biztosításával, a kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek azok a

lehetőségek, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek a számára legjobb feltételekkel kezdhesse meg tanulmányait

I. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE

A sajátos nevelési igényű (továbbiakban SNI) gyermekek sajátos kisebbséget alkotnak a gyermekek körében. Fokozott figyelemmel vesszük őket körül, törekszünk hátrányaik enyhítésére, az előítéletek csökkentésére.

A fogyatékoság a gyermekek, között fennálló különbségek olyan formája, amely a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, a szokásostól eltérő eljárások alkalmazását és kiegészítő pedagógiai szolgáltatások igénybevételét teszi szükségessé.

AZ SNI gyermekek különleges gondozási igénye biológiai, pszichológusi és szociális együttes, amely az életkori sajátosságokhoz hasonlóan a SNI gyermekek nevelhetőségének, oktathatóságának, képezhetőségének jellegzetes különbségeit fejezi ki.

A különleges gondozási igény sajátos fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs és terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A SNI gyermekek joga, hogy különleges gondozás keretében megfelelő

fejlesztés és gondozás, mely az óvodai nevelést megelőzően biztosítja a megfelelő fejlesztést, a családi nevelés segítségét

Az óvodai nevelés folytatója a családi, nevelésnek, új módon kiegészíti azt.

Cél, hogy a gyenneki sajátosságok és a tartalmi szabályozás ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekeknél.

Fontos, hogy a SNI gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, az elvárások igazodjanak fejlődésük üteméhez, és a habilitációs, rehabilitációs célú terápiák az óvoda programjának részeivé váljanak

Gyermekek nevelése integráltan, a többi gyerekkel együtt történik

- Az enyhe fokban sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését segítő, az eredményeit, próbálkozásait értékelő, másságát elfogadó környezet biztosítása.
- A SNI gyermekek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képesek lehetnek, ennek felismerése és gondozása kiemelt feladatunk.
- *r*
Óvodai nevelésünk a SNI gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. Ki kell alakítanunk az alkalmazkodó készségüket, akarat erejüket, önállóságra törekvésüket, együttműködésüket.
- Megfelelő módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása, segédeszközök elfogadtatása, következetes használata.
- A nem sérült vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével a kompenzációs lehetőségek bővítése.
- A fejlesztés céljait minden esetben a gyógypedagógiai, orvosi, pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építenünk (vizuális akusztikus mozgásos észlelés, motoros képességek, beszéd- és nyelvi készségek fejlesztése).

a./ Speciális feladatok a sajátos nevelési igényű gyermekekkel

Sajátos nevelési igényű gyermek az, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- Testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos
- Pszichés fejlődési zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott / dyslexia, dysgraphia/

b./ A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése óvodánkban az alábbi elvek figyelembe vételével kerül megvalósításra:

- A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését, az eredményeit, sikeres próbálkozásait értékelő, másságát elfogadó környezet segíti.

- Ezért óvodai programunkban a szocializáció területe kibővül, vagyis a közösségi nevelés során erre külön figyelmet fordítunk, mind a felnőttek, mind a gyermekek befogadó- és elfogadó szemléletét alakítjuk, formáljuk.
 - Az SNI-s gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Terhelőképességét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága befolyásolja. Az SNI-s kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet, ennek felismerése és gondozása kiemelt feladatot jelent.
 - Az óvodai nevelés az SNI-s gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik, a nevelés hatására a sérülés arányában az SNI-s kisgyermeknél is ki kell alakulnia az alkalmazkodó képességnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek. Ennek érdekében a napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a gyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.
 - Az SNI-s gyermekek óvodai nevelésének sajátossága, hogy az egész napos tevékenység a különleges gondozási igény kielégítését is szolgálja a csoportos, kiscsoportos vagy egyéni formában. Ennek érdekében a sérülés-specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása szükséges, és indokolt lehet speciális eszközök használata, így a segédeszközök elfogadtatása, következetes használata és megőrzése a nevelés folyamatos feladata.
 - A különböző gondozási igényből adódó feladatok végrehajtásánál törekedni kell arra, hogy a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
- > A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat, diagnózisára, javaslataira kell építeni, a multiszenzorális fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd, és nyelvi készségek fejlesztését, az egyes fogyatékosági típusnak megfelelően más-más területen kap nagyobb hangsúlyt.

IV. Óvodánkban felvállaljuk integrált nevelés keretében, az alábbi sajátos nevelési igényű gyermekek foglalkoztatását

- gyengénlátó-(-kancsal, szemüveges)

- enyhe fokban hallássérült, nagyothalló, de hallókészülékkel jólhalló gyermeket
- tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos gyermeket
- a beszéd fogyatékos gyermeket
- mozgásszervi fogyatékos gyermeket

V. Altalános elvek az egyes területek fejlesztéséhez:

A látássérült gyermek speciális fejlesztése

- **Szemüveges:** Ha a segédeszköz a gyermek látását 100 %-ra, vagy azt megközelítőleg javítja, teendő nincs, csak annyi, hogy szemüvegét viselje, s az karcmentes legyen.
- **Kancsal:** A takart szemű kisgyermeknél legfontosabb teendő, a takarás következetes, szigorú megkövetelése. A jó szem letakarásával a gyermek átmenetileg gyengén látóvá válik, ezért erre az időszakra is érvényes mindaz, ami a gyengénlátó gyermekre.
- **Gyengénlátó:** Azt a gyermeket nevezzük így, akiknek a jobban látó szemén a szemüveggel korrigált látása a 100 % ép látásmód csupán 10-30 %. Főleg látás útján tájékozósunk a világban, de sokkal közelebből, kisebb térben tudják használni látásukat, mint az ép látású társaik.

A gyengén látó gyermek fejlesztésének kiemelt területei:

- Látásnevelés, a közeli és távoli környezetben
- Nagymozgás fejlesztés, térbeli tájékozódás, mozgáskoordináció, mozgásbiztonság
- Finommozgás fejlesztése, kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése
 - Látás-mozgás koordináció fejlesztése

A gyengén látó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

> 2./ Az enyhébb fokban hallássérült - nagyothalló gyermek fejlesztése

A beszédnek hallás útján történő megértésére csak részben és differenciáltan képesek. Korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében a gyermekek egész személyisége megváltozhat.

Ezért a hallássérült gyermekek óvodai nevelésében központi hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a szókincsfejlesztés, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét. A fentiek feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében, szükség esetén a beszédértést

tevékenységeit játékos szituációkba kell építeni, hogy motiváljuk a sok élményt nyújtó, változatos helyzettel. Szomatopedagógus megsegítése mindenképpen szükséges.